

Milieuprogramma

2023-2027

Milieuprogramma 2023-2027

Datum: 3 februari 2023
Auteur: Provincie Zeeland

Inhoudsopgave

1. Inleiding	6
1.1. De aanleiding	7
1.2. Totstandkomingsproces	7
1.3. Status en werking van het milieuprogramma	7
2. Hoofddoel en subdoelen	9
A. Gezonde leefomgeving	9
B. Duurzaamheid	9
C. Uitvoeringsdiensten	9
Integrale uitvoering en projecten	10
3. Omgeving en samenwerking	11
4. Inhoudelijke thema's	12
A.1 Lucht	13
A.1.1 Gezondheidswinst door verminder van concentraties luchtvervuilende stoffen	13
A.2 Geur	15
A.2.1 Geen nieuwe onaanvaardbare geurhinder	16
A.2.2 Geen toename geurklachten	17
A.2.3 Eenduidige beoordeling van geur	17
A.3 Geluid	18
A.3.1 Beperken toename geluidsoverlast door wegverkeer	19
A.3.2 Beperken van toename van geluidsproductie vanwege industrielawaai	21
A.3.3 Beperken van de uitbreiding van geluidsproductie in het algemeen	22
A.3.4 Beperken van de overlast door luchtvaart	23
A.3.5 Beperking toename overlast door Laagfrequent Geluid (LFG)	24
A.4 Stilte	25
A.4.1 Actuele stiltegebieden	25
A.5 Omgevingsveiligheid	26
A.5.1 Veiligheidsstandaarden en veiligheidsbeheerssystemen	26
A.5.2 Kaders voor ruimtegebruik in omgevingsplannen	27
A.5.3. Actuele veiligheidsinformatie	28

A.5.4 Buisleidingen	28
A.5.5 Bedrijfsmatig vuurwerk	29
A.6 Bodem	30
A.6.1 Aanpak spoedlocaties bodemsanering	32
A.7 Water	32
A.7.1 Verbeteren van de waterkwaliteit door reguleren indirecte lozingen	33
A.8 Duisternis/lichthinder	34
A.8.1. Nieuwe lichthinder voorkomen	35
A.8.2 Bestaande lichtvervuiling tegengaan	35
A.9 Zeer zorgwekkende stoffen (ZZS)	36
A.9.1 Beheersen van nieuwe activiteiten met pZZS en ZZS	37
A.9.2 Bestaande emissies worden vermeden of gereduceerd	37
B.10 Energie en klimaat	39
B.10.1 Reductie CO2-uitstoot bij bedrijven door energiebesparing	39
B.11 Circulaire economie en afval	41
B.11.1 Verkrijgen inzicht in volume (primaire) grondstoffengebruik bij bedrijven	42
B.11.2 Reductie grondstoffengebruik door VTH-instrumentarium	42
B.11.3 Overzicht van afvalstoffen en verwerking	44
B.11.4 Beëindiging afvalstort in 2050	44
B.11.5. Omgevingsdiensten toegerust voor taken op het gebied van circulaire economie	45
C.12 Robuustheid RUD Zeeland	46
C.12.1 Implementatie maatregelen Van Aartsen	47
C.12.2 Toekomstvisie RUD Zeeland	47
C.13 Goed opdrachtgeverschap	48
C. 13.1 Sturing op effecten	49
C.13.2 Duidelijke en uniforme opdracht	49
C.13.3 Heldere taakverdeling Provincie-omgevingsdiensten	50
C.13.4 Tijdige adviezen	51
C.13.5 Goede opdrachtgever-opdrachtnemersrelatie onderhouden	51
5. Governance, monitoring en communicatie	53
6. Bijlagen	56
Bijlage A Stand van zaken milieuthema's	57
Bijlage B. Betrokken partners	58

<i>Bijlage C. Afkortingen</i>	59
<i>Bijlage D. Beleidsmatige kaders: NOVI, NMK, Zeeuwse Omgevingsvisie</i>	61
<i>Bijlage E. Relatie Milieuprogramma met actuele provinciale opgaves/programma's</i>	63
<i>Bijlage F. Achtergrondinformatie over geluid</i>	66
<i>Bijlage G. Achtergrondinformatie Landelijk Afvalbeheerplan 3 (LAP3)</i>	67
Colofon	68

1. Inleiding

Milieuvraagstukken krijgen steeds meer aandacht. Het verbeteren van de kwaliteit van onze leefomgeving is een complexe uitdaging. Klimaatverandering, stikstofemissies, luchtkwaliteit en productie, bewerking, vervoer en opslag van Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS) en potentieel Zeer Zorgwekkende Stoffen (pZZS) leveren risico's op voor veiligheid, gezondheid en duurzaamheid. Ons land voldoet voor een groot deel aan de Europese normen voor luchtkwaliteit. Toch sterven nog te veel mensen vroegtijdig als gevolg van blootstelling aan luchtvervuiling.

Nieuwe milieuthema's en de groeiende bewustwording van de afhankelijkheid van natuurlijke, inmiddels schaarse grondstoffen, maken ons duidelijk dat de economie op een andere, meer circulaire wijze vorm moet krijgen. Ook maken de publieke verontwaardiging bij incidenten en de roep om snelle actie duidelijk dat steeds meer mensen belang hechten aan een gezonde, veilige en schone leefomgeving. Kortom, het is nodig om politiek-bestuurlijke ambities te stellen over hoe schoon, veilig en gezond de leefomgeving moet zijn. Net voldoen aan de wettelijke minimale normen is niet meer voldoende, zoals ook het Nationaal Milieubeleidskader stelt. Het uitgangspunt van de Omgevingswet is dan ook niet 'minder vuil', maar 'schoner'.

De afgelopen jaren is in Zeeland veel werk gemaakt van de verbetering van de milieukwaliteit. De aangekondigde acties uit het voorgaande Milieuprogramma 2018-2022 zijn grotendeels uitgevoerd en de daarin gestelde doelen voor 90% gehaald. Toch blijkt uit bijlage A 'Stand van zaken milieuthema's' dat de Provincie Zeeland extra stappen moeten zetten voor een schoon, gezond en veilig milieu. Zo voldoet de luchtkwaliteit niet aan de nieuwe advieswaarden van de Wereld Gezondheidsorganisatie (WHO). Inwoners ervaren overlast van geluid, stof, geur en soms ook van licht. Stiltegebieden zijn niet echt stil. Het vervoer van gevaarlijke stoffen neemt toe. Klimaatverandering veroorzaakt extreme droogte en wateroverlast. Plastic korrels, microplastics en andere vervuilende stoffen zitten in lucht, water en bodem en in de toekomst zijn nieuwe milieukwesties te verwachten.

Dit Milieuprogramma 2023-2027 maakt de doelen uit de Omgevingsvisie Zeeland concreet en geeft ook aan welke inspanningen we daarvoor gaan leveren. Naast specifiek op milieudoelen gerichte acties gaan we in alle initiatieven bijdragen aan de milieudoelen, dus ook bij inspanningen voor mobiliteit, economie, landbouw, enzovoort. Immers alle menselijke handelingen hebben impact op het milieu.

Kanaal Gent-Terneuzen

1.1. De aanleiding

Het voorgaande Milieuprogramma kent een looptijd van 2018 tot en met 2022. Door maatschappelijke ontwikkelingen en de komst van de Omgevingswet is actualisatie wenselijk. Dit is ook aangekondigd in de Zeeuwse Omgevingsvisie 2021.

1.2. Totstandkomingsproces

Gedeputeerde Staten (GS) stelden begin 2022 de Uitgangspuntennotitie vast met daarin de kaders voor het Milieuprogramma 2023-2027. Op basis van inhoudelijke, maatschappelijk en wettelijke ontwikkelingen hebben we een concrete aanpak opgesteld om de milieudoelen uit de Omgevingsvisie te realiseren. Daarbij hebben we gebruik gemaakt van de expertise van de Regionale Uitvoeringsdienst Zeeland (RUD Zeeland) en de Dienst centraal milieubeheer Rijnmond (DCMR). Ook hebben we input en feedback gevraagd van maatschappelijke en overheidspartners (zie bijlage B). Tijdens twee informatie informeerden we Provinciale Staten. Eenmaal stond het proces centraal en de andere keer de inhoud. Dit ontwerp-Milieuprogramma heeft 6 weken ter inzage gelegen. In deze periode hebben we twaalf zienswijzen ontvangen. Deze zienswijzen hebben we samengevat in een Nota van Antwoord en beantwoord. De zienswijzen hebben niet geleid tot inhoudelijke aanpassing van het Ontwerp-Milieuprogramma; wel tot enkele tekstuele verbeteringen.

1.3. Status en werking van het milieuprogramma

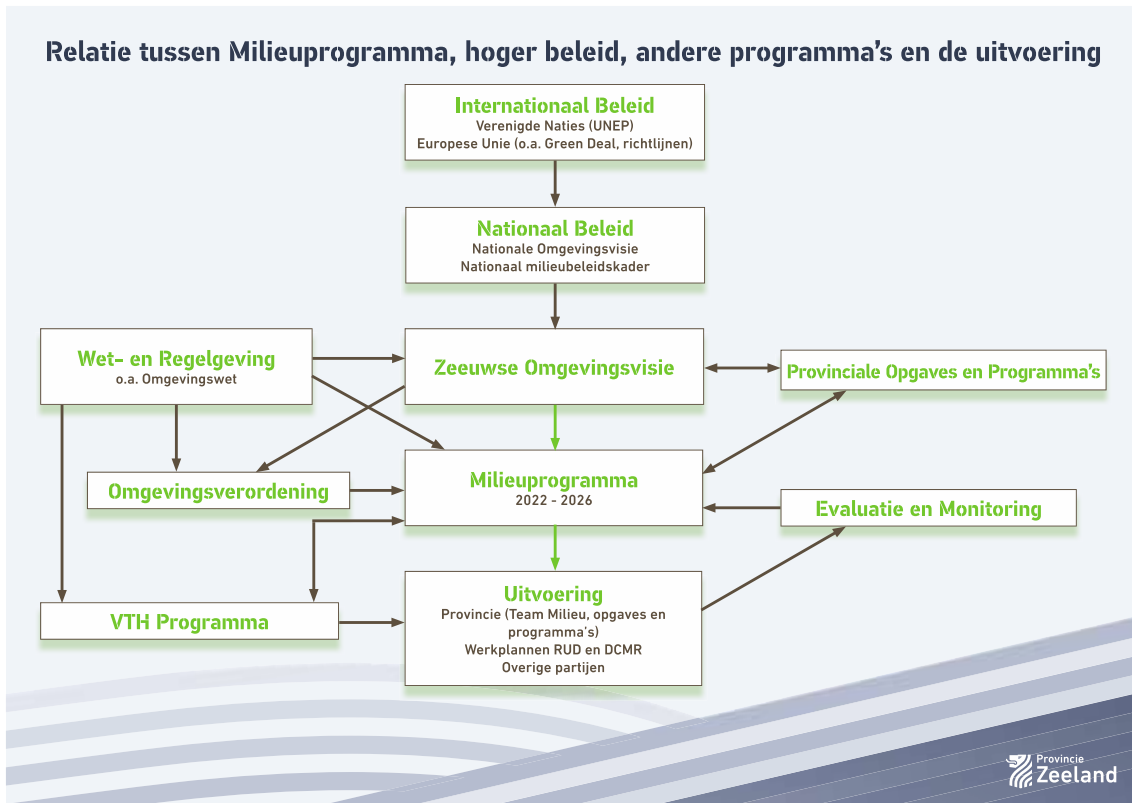
Het Milieuprogramma is zelfbindend. Dat wil zeggen dat er geen verplichtingen voor anderen dan de Provincie zelf uit voortvloeien. De Provincie kan er aan gehouden worden te handelen in overeenstemming met de inhoud van dit Milieuprogramma. Verplichtingen voor anderen kan de Provincie regelen in de Omgevingsverordening of beleidsregels bij de toepassing van Wet- en regelgeving.

Het Milieuprogramma staat niet op zichzelf. In figuur 1 geven we schematisch weer hoe dit programma samenhangt met internationaal, nationaal en provinciaal beleid (zie bijlage D). Uitvoering vindt plaats in provinciale programma's, opgaven en projecten. RUD Zeeland en DCMR voeren in opdracht van de Provincie inspanningen uit. Tot hun taken horen onder andere vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH). De realisatie van milieudoelen volgen we aan de hand van indicatoren die we in dit Milieuprogramma scherp definiëren. Dit toezicht kan aanleiding geven tot beleidsevaluaties en bijstellingen van het beleid, ofwel het nemen van aanvullende maatregelen.

Het Milieuprogramma is een vrijwillig programma onder de Omgevingswet. In de Wet Milieubeheer is de provincie verplicht eens per 4 jaar een milieubeleidsplan op te stellen. In de afgelopen periode is aan deze verplichting voldaan door de combinatie van omgevingsplan/omgevingsvisie en milieuprogramma. Onder de Omgevingswet vervalt deze verplichting. Een dergelijk programma heeft de volgende kenmerken:

- Bevat doelen en inspanningen die leiden tot gewenste kwaliteit van de fysieke leefomgeving.
- Is zelfbindend, alleen verplichtingen voor de Provincie Zeeland zelf.
- Komt tot stand door informele participatie van partners en formele inspraak voor eenieder.
- Houdt rekening met/wordt beïnvloed door instrumenten en beleid van andere overheden.

Op het moment van vaststelling van dit Milieuprogramma is de Omgevingswet nog niet in werking . Dit Milieuprogramma heeft daarom samen met het onderdeel milieu uit de Omgevingsvisie tot die tijd de status van Milieubeleidsplan onder de Wet milieubeheer. Het Milieuprogramma voldoet al wel aan de voorwaarden voor een vrijwillig programma onder de Omgevingswet. Zodra de Omgevingswet in werking treedt, wordt het Milieuprogramma via het overgangsrecht voor programma's automatisch een plan in de zin van de Omgevingswet (dat wil zeggen: een 'vrijwillig' plan waarvoor Gedeputeerde Staten bevoegd gezag zijn).

Figuur 1: schematische weergave positie en werking Milieuprogramma

2. Hoofddoel en subdoelen

In de Zeeuwse Omgevingsvisie staat het volgende:

'Hoofddoel voor 2030: een gezond, schoon en veilig Zeeland; de milieukwaliteit van de fysieke leefomgeving is beschermd en versterkt'

Op basis van wetgeving is de Provincie verplicht om verschillende taken uit te voeren om dit doel te halen. In aanvulling daarop maken we onafhankelijke beleidskeuzes voor het realiseren van een gezond, schoon en veilig milieu. Het gaat dan bijvoorbeeld om schone lucht, het terugdringen van gevaarlijke stoffen (zoals PFAS), het verwezenlijken van een circulaire economie, het tegengaan van licht-, geur- en geluidshinder.

De Provincie realiseert het hoofddoel door middel van de volgende subdoelen per milieuthema (als geen jaartal genoemd is, geldt een doel voor de hele looptijd van het Milieuprogramma):

A. Gezonde leefomgeving

Thema	Subdoel
1. Lucht	Permanente verbetering van de luchtkwaliteit.
2. Geur	Een aanvaardbaar geurhinderniveau in alle situaties vasthouden of bereiken.
3. Geluid	Beperken van de uitbreiding van geluidsproductie.
4. Stilte	De aangewezen actuele stiltegebieden zijn in 2024 echt stil.
5. Omgevingsveiligheid	Het zoveel mogelijk beperken van risico's die verbonden zijn aan de opslag, productie, bewerking en het transport van gevaarlijke stoffen.
6. Bodem	In 2025 zijn alle onaanvaardbare risico's bij het huidige gebruik van de zogenaamde spoedlocaties gesaneerd of beheersbaar gemaakt.
7. Water	Verbeteren van de waterkwaliteit door reguleren indirecte lozingen.
8. Lichthinder/duisternis	Beperken en voorkomen van lichtverontreiniging en het bevorderen en behouden van duisternis als kernkwaliteit in Zeeland.
9. (p)ZZS	Voorkomen van (potentieel) zeer zorgwekkende stoffen in het milieu.

B. Duurzaamheid

Thema	Subdoel
10. Klimaat	De CO ₂ -uitstoot bij bedrijven in Zeeland is met 55% afgenomen in 2030 ten opzichte van 1990.
11. Circulaire economie	De helft van de grondstoffen die in Zeeland worden gebruikt, is in 2030 hernieuwbaar of al eerder gebruikt.

C. Uitvoeringsdiensten

Een belangrijk deel van de uitvoering geeft de Provincie in opdracht aan RUD Zeeland en DCMR. Deze omgevingsdiensten voeren ook gemeentelijke taken uit. Door het bundelen van expertise en capaciteit realiseren we in de uitvoering meer kwaliteit, eenduidigheid, efficiëntie en onafhankelijkheid. De rol en positie van de omgevingsdiensten zijn daarom belangrijk. Om die reden stellen we ook doelen vanuit de rol als eigenaar (van RUD Zeeland) en als opdrachtgever (van RUD Zeeland en DCMR):

Thema	Subdoel
12. Robuuste RUD Zeeland	RUD Zeeland is robuust.
13. Goed opdrachtgeverschap	Er is sprake van een professionele opdrachtgever-opdrachtnemer relatie tussen Provincie en RUD Zeeland en/of DCMR.

Integrale uitvoering en projecten

In dit Milieuprogramma werken we onze inzet concreet uit voor elk van bovenstaande subdoelen. Deze subdoelen beslaan de complete bouwsteen 'milieu' uit de Omgevingsvisie, en VTH gerelateerde onderdelen van de bouwstenen 'circulaire economie' en 'klimaat en energie'. Hiermee is de reikwijdte van het Milieuprogramma afgebakend.

Daar waar raakvlakken ontstaan met andere provinciale doelen en bouwstenen, houden we rekening met die wisselwerking. Andersom, bij inspanningen voor andere doelen zorgen we ervoor dat die ook bijdragen aan de doelen van het Milieuprogramma. Een gezond, schoon en veilig milieu kan alleen ontstaan door geïntegreerde uitvoering op beleidsvelden als mobiliteit, landbouw, economie, energietransitie, wonen, enzovoort. In bijlage E hebben we toegelicht hoe dit milieuprogramma samenhangt met diverse actuele provinciale opgaven en programma's. In sommige gevallen zien wij aanleiding ook milieuthema's tijdelijk programmatisch aan te pakken, zoals nu het geval is met betrekking tot stikstof, klimaat & energie, circulaire economie en PFAS.

Naast activiteiten die te ordenen zijn per subdoel voeren we ook enkele projecten uit waarin meerdere milieuthema's geïntegreerd zijn. In zulke integrale projecten combineren we activiteiten ten behoeve van verschillende subdoelen en/of investeren we extra in regievoering en samenwerking. Voorbeelden van actuele integrale projecten zijn:

- Maatwerkafspraken verduurzaming industrie: met het Rijk maken we maatwerkafspraken met de industrie over bovenwettelijke maatregelen om uitstoot van stikstof en CO₂ te verminderen; waar mogelijk nemen we thema's mee uit dit milieuprogramma zoals reductie emissies en lozingen van overige stoffen, en circulaire economie.
- Kanaalzone: met de gemeente Terneuzen voeren we naar aanleiding van een onderzoek naar de beleving van de omgevingskwaliteit verschillende maatregelen uit om deze kwaliteit te verbeteren;
- Benelux Groepering voor Territoriale Samenwerking (BGTS) North Sea Port District (NSPD) demoproject: in een grensoverschrijdende samenwerking met stad Gent, gemeenten Zelzate, Evergem, Vlissingen, Borsele en Terneuzen en de Provincie Oost-Vlaanderen werken we aan het verbeteren van de omgevingskwaliteit en tegelijkertijd het versterken van het vestigingsklimaat voor bedrijven.

3. Omgeving en samenwerking

Het milieu kent geen grenzen. Voor veel milieudoelen geldt dat we ze alleen kunnen bereiken als we ons er samen met verschillende partners voor inzetten. Binnen onze provincie, maar ook over de provincie- en zelfs landsgrenzen heen. Verschillende overheden hebben vaak min of meer dezelfde doelen, maar verschillende bevoegdheden. Een effectieve aanpak vereist een goede afstemming van de inzet van deze bevoegdheden en extra acties. Ook maatschappelijke organisaties, bedrijven en inwoners kunnen bijdragen aan milieudoelen. Immers iedereen heeft belang bij een gezond, schoon en veilig milieu. In hoofdstuk 5 beschrijven we hoe we samenwerken en afstemmen met provinciale, nationale en internationale partners.

Partners leveren in hoofdlijnen de volgende bijdragen:

- Gemeenten richten zich op lokale vraagstukken.
- Waterschappen en Rijkswaterstaat zijn bevoegd gezag voor schoon water (en waterveiligheid).
- Omgevingsdiensten bundelen expertise over de leefomgeving, voeren VTH-taken uit volgens de beleidslijnen die de Provincie in dit Milieuprogramma, het VTH-uitvoeringsprogramma, de Omgevingsverordening en beleidsregels vastlegt en dragen bij aan kennisontwikkeling en communicatie.
- Overheden in buurprovincies en buurlanden leveren een bijdrage door milieuvraagstukken aan te pakken die effecten voor Zeeland kunnen hebben.
- GGD adviseert over gezondheidsaspecten van beleid.
- Veiligheidsregio verzorgt de brandweerzorg, rampenbestrijding, crisisbeheersing en geneeskundige hulpverlening in de regio en adviseert bij vergunningverlening over omgevingsveiligheid.
- De politie draagt bij aan het signaleren en opsporen van milieucriminaliteit, waarbij het Openbaar Ministerie de strafrechtelijke aanpak uitvoert.
- Bedrijven met milieu-impact moeten zich aan vergunningvoorschriften houden en Omgevingsdiensten en de Provincie stimuleren hen om door extra inspanningen en innovatie te zorgen voor het minimaliseren van hun milieu-impact.
- Inwoners en maatschappelijke organisaties kunnen hun dagelijkse keuzes minder milieubelastend laten zijn.
- Maatschappelijke organisaties dragen bij door kennis te delen met inwoners en hen te adviseren over milieuvriendelijke keuzes.

De Provincie zet zich in voor vraagstukken op regionaal schaalniveau. We voeren wettelijke taken uit ten aanzien van bedrijven waar de provincie het bevoegde gezag voor is. Ook pakken we de coördinatie op bij vraagstukken die op regionale schaal impact hebben op het milieu. Verder nemen we het initiatief om samenwerking tussen alle benodigde partners tot stand te brengen. '

4. Inhoudelijke thema's

De subdoelen in dit programma hebben we zoals gezegd geordend in de rubrieken:

- A. Gezonde leefomgeving;
- B. Duurzaamheid;
- C. Uitvoeringsdiensten.

Bij elk subdoel geven we door middel van een of meer indicatoren aan hoe we bepalen of het doel is bereikt. Een indicator bestaat uit een meetbaar criterium. Als een indicator tenminste de aangegeven streefwaarde heeft, dan is het gestelde doel bereikt (en kan er overwogen worden een ambitieuzer doel te stellen). Bij alle subdoelen onderscheiden we bovendien zogenaamde 'targets'. Targets zijn concrete beoogde resultaten waarmee we als provincie denken effectief bij te dragen aan het realiseren van de doelen. Ook voor de targets geldt dat als er geen expliciet jaartal genoemd is ze voor de hele looptijd gelden. We lichten steeds de aanpak per target beknopt toe en presenteren in een schematisch overzicht van inspanningen onze concrete inzet om betreffend target te realiseren. De inspanningen zijn onderscheiden in de volgende soorten instrumenten:

- Juridische instrumenten: regels stellen of toepassen in vergunningverlening, toezicht en handhaving;
- Bestuurlijke (prestatie-)afspraken: met partners gezamenlijke doelen en acties binnen ieders verantwoordelijkheidssfeer vastleggen in bijvoorbeeld een convenant, beleidskader, uitvoeringsprogramma, contract, enzovoort;
- Financiële Instrumenten: geld inzetten voor de uitvoering van projecten, het verlenen van subsidies, het verstrekken van leningen en/of het beschikbaar stellen van revolverende fondsen. Hierbij komt het uitgeleende geld weer terug zodat het opnieuw beschikbaar komt voor nieuwe leningen;
- Kennis en communicatie: kennis verwerven en delen met relevante doelgroepen, zodat zij hun eigen (beleids-)keuzes daardoor mede kunnen laten bepalen.

Ook geven we aan welke inspanningen wettelijke verplicht zijn en welke autonoom. Een inspanning is wettelijk verplicht als deze in landelijke wet- en regelgeving is vastgelegd als een taak voor de provincie. In de uitvoering van deze wettelijk verplichte taken zijn uiteraard nadere keuzes te maken. Een inspanning is autonoom als deze niet in landelijke wet- en regelgeving is vastgelegd als een taak voor de provincie. In dat geval heeft het provinciaal bestuur op basis van de eigen open huishouding een ambitie gesteld waarvoor wij ons inzetten.

Bij inspanningen die we in een specifieke periode uitvoeren, zetten we de jaartallen erachter. Als er geen jaartallen staan, dan voeren we betreffende inspanning de gehele looptijd van dit milieuprogramma uit. Ook hebben we regelmatig aangegeven met wie een inspanning samen wordt uitgevoerd. Dit is niet altijd limitatief: we geven RUD Zeeland en DCMR bijvoorbeeld opdracht voor het uitvoeren van verschillende acties waarbij we dit niet expliciet hebben aangegeven. Waar we deze partners wel noemen betreft het inspanningen waar we de wederzijdse samenwerking willen benadrukken.

A. Gezonde leefomgeving

Een gezonde leefomgeving is voor iedereen essentieel. Dit omvat schone lucht, schoon water, schone bodem, de afwezigheid van geurhinder, geen geluidsoverlast, de mogelijkheid stilte te ervaren, beperking van risico's op ongevallen met gevaarlijke stoffen en beperking van lichthinder.

A.1 Lucht

De luchtkwaliteit in Zeeland is afgelopen jaren langzaam verbeterd. De daling van de concentraties stikstofoxiden en fijnstof in de lucht zet naar verwachting de komende jaren door. In 2022 halen we overal binnen de provincie de wettelijke grenswaarden voor de concentraties stikstofoxiden en fijnstof. Toch leidt ook de huidige luchtkwaliteit nog tot negatieve gezondheidseffecten, zoals luchtwegaandoeningen, hartziekten en voortijdig overlijden. De inzet moet dus niet stoppen als minimale normen behaald zijn. Normen zijn bovendien aan verandering en verbetering onderhevig. Dat laten de aangepaste WHO-advieswaarden (2021) zien. De Europese commissie heeft aangegeven de Europese wettelijke grenswaarden aan te scherpen (2023) en meer in lijn te brengen met de nieuwe WHO-advieswaarden. Dit sluit aan op de Europese voorstellen in het kader van de EU Green Deal.

Subdoel A.1	Permanente verbetering van de luchtkwaliteit
Indicatoren (streefwaarde)	Daling van concentraties vervuilende stoffen in de lucht (permanente daling richting WHO-advieswaarden)
	Voldoen aan Europese grenswaarden voor luchtkwaliteit op alle Zeeuwse meetstations (0 overschrijdingen)

Luchtverontreiniging trekt zich niets aan van gemeente-, provincie- of landsgrenzen. Voor het halen van de WHO-advieswaarden speelt de uitstoot van vervuilende stoffen (emissies) buiten Zeeland een grote rol. Gezamenlijke inzet is voor een provincie als Zeeland noodzakelijk. Daarom hebben we in 2020 het Schone Lucht Akkoord (SLA) medeondertekend. Inmiddels hebben het Rijk, alle Nederlandse provincies en meer dan 100 gemeenten het akkoord ondertekend. Deelnemende partijen nemen maatregelen om de luchtverontreiniging van binnenlandse bronnen te beperken. Daarbij wordt ook gewerkt aan afspraken met internationale partners (zie ook hoofdstuk 6). Het doel van het SLA is om 50% gezondheidswinst te bereiken in 2030 ten opzichte van 2016. Oftewel: een halvering van de gezondheidsschade als gevolg van emissies door binnenlandse bronnen. Dit betekent dat mensen langer, gezonder en met meer kwaliteit kunnen leven.

Om dit doel te bereiken werken we aan het volgende target:

A.1.1 Gezondheidswinst door vermindering van concentraties luchtvervuilende stoffen.

Hiermee geven we invulling aan acties 3.1 en 3.2 uit de Omgevingsvisie.

A.1.1 Gezondheidswinst door vermindering van concentraties luchtvervuilende stoffen

Provincie Zeeland heeft, zoals alle deelnemers aan het Schone Lucht Akkoord (SLA), een decentraal uitvoeringsplan SLA opgesteld. In dit plan staan acties en maatregelen genoemd die we inzetten om de luchtkwaliteit te verbeteren. Het uitvoeringsplan is door GS vastgesteld en kan jaarlijks worden geactualiseerd.

Acties uit het uitvoeringsplan SLA hebben bijvoorbeeld betrekking op minder luchtverontreiniging door schonere verbrandingsinstallaties van (mobiele) werktuigen en meer elektrisch vervoer. Daarnaast is kennis, bewustwording en betrokkenheid van iedereen belangrijk, omdat dit bijdraagt aan draagvlak en nieuwe oplossingen stimuleert. Via het SLA-thema Participatie geven we hieraan invulling. Een volledig en actueel overzicht van alle acties en maatregelen staat in het decentraal uitvoeringsplan SLA (te vinden op de provinciale website). Belangrijke acties daarin zijn:

- Vermindering van emissies van mobiele werktuigen (bijvoorbeeld doordat aannemers die voor de Provincie werk uitvoeren schoner moeten werken);
- Vermindering van emissies door verkeer en vervoer (bijvoorbeeld door het bevorderen van elektrisch rijden en walstream voor scheepvaart beschikbaar stellen);
- Vermindering van emissies van de industrie door onderkant range Beste beschikbare technieken (BBT) te vergunnen (zie hieronder);
- En onder het thema participatie: scholenproject fijnstof en metingen door apparatuur van burgers (burgersensormetingen).

Voor het reguleren van emissies voeren de omgevingsdiensten de volgende acties uit:

- Vergunningverlening onderkant range BBT (zie hieronder);
- Controlemetingen emissies uit industriële schoorstenen ;
- Controle van diffuse emissies en lekverliezen van verontreinigende stoffen;
- Volgen van de feitelijke luchtkwaliteit (monitoring).

Provincie Zeeland stimuleert 'snuffelfietsen' voor het meten van de luchtkwaliteit

Toelichting BBT

Bij het verlenen van nieuwe omgevingsvergunningen en bij het actualiseren van bestaande vergunningen geldt voor emissies van luchtverontreinigende stoffen dat op basis van Europese regelgeving tenminste de Beste beschikbare technieken (BBT) worden toegepast. Hierbij geldt een bandbreedte ('range') van emissies die gelden als BBT. Om de luchtkwaliteit te verbeteren is binnen het SLA afgesproken om bij vergunningverlening aan industriële bedrijven emissie-eisen te verbinden die op of zo dicht mogelijk aan de onderkant van de BBT-range liggen, ofwel een zo laag mogelijke uitstoot van vervuilende stoffen. Dit leidt tot vermindering van industriële emissies. Bedrijven kunnen in een vergunningaanvraag een technische- en economische motivatie opnemen, op basis waarvan een eventuele afwijking van de onderkant van de BBT-range voor een specifieke emissie-eis kan worden beoordeeld. Daarbij houden we ook rekening met andere milieueffecten.

Target A.1.1 Gezondheidswinst door vermindering van concentraties luchtvervuilende stoffen

Monitoring door: Zeeuwen leven in 2030 enkele maanden langer door verbetering van de luchtkwaliteit, conform de door het RIVM ontwikkelde indicator: <https://rivm.nl/lucht/sla>

Soort inspanning:	Juridisch instrument	Bestuurlijke afspraken	Financieel instrument	Kennis en communicatie
Wettelijk verplicht	Controlemetingen emissies bedrijven			
	Controle diffuse emissies en lekverliezen bij de (petro)chemie			
Ambitie	Vergunningverlening onderkant BBT	Maatregelen uitvoeringsplan Schone Lucht Akkoord zoals: schoner aanbesteden, onderkant BBT vergunnen	Stimuleringsprojecten Duurzame Mobiliteit (waaronder project Walstroom)	Monitoring luchtkwaliteit
				Participatie: sensormetingen en scholenproject fijnstof

A.2 Geur

Sommige activiteiten zorgen voor een typische geur. Blootstelling daaraan kan leiden tot hinder. Dit kan het welbevinden van mensen beïnvloeden en/of de gezondheid van mensen verminderen. Het streven is een balans te houden tussen een gezonde leefomgeving en economische activiteiten.

Subdoel 2	Een aanvaardbaar geurhinderniveau in alle situaties vast te houden of te bereiken
Indicatoren (streefwaarde)	Aantal nieuwe situaties waarbij sprake is van onaanvaardbare geurhinder (0 nieuwe situaties met onaanvaardbare geurhinder)
	Aantal unieke geurklachten per situatie per jaar (geen toename). (Ideaal zou zijn om als indicator te nemen: "aantal bestaande situaties waarbij sprake is van geurhinder (streefwaarde: 0)". Dit zou voor alle bestaande klachtsituaties de inzet van het milieuhinderonderzoek vergen. Dat vindt slechts eens in de 4 jaar plaats en dit inzetten voor alle situaties is financieel niet haalbaar. Daarom hanteren we voor bestaande situaties met alle kanttekeningen die erbij te plaatsen zijn toch het aantal unieke geurklachten per situatie als indicator. We hanteren het aantal klachten en niet het aantal situaties omdat het aantal een indicator is voor de omvang van het (beleefde) probleem. Wel zullen we het milieuhinderonderzoek vaker inzetten (maar dus niet altijd).)

Om dit doel te bereiken werken we aan de volgende targets:

2.1 Er komen geen nieuwe situaties met een onaanvaardbaar hinderniveau bij;

2.2 Aantal geurklachten per situatie blijft gelijk of daalt;

2.3 Eenduidige beoordeling van geurhinder in Zeeland.

A.2.1 Geen nieuwe onaanvaardbare geurhinder

Om een aanvaardbaar niveau van geurhinder te houden, wil de Provincie nieuwe overlastsituaties voorkomen. Dit doen we door aandacht te geven aan geurhinder bij nieuwe bedrijvigheid en gemeenten te adviseren over geurhinder bij het vaststellen van omgevingsplannen.

Kanaalzone Sluiskil

Target A.2.1 Er komen geen nieuwe situaties met een onaanvaardbare geurhinder bij

Monitoring door: zie indicator bij subdoel

Soort inspanning:	Juridisch instrument	Bestuurlijke afspraken	Financieel instrument	Kennis en communicatie
Wettelijk verplicht				Inventariseren bestaande situaties waarbij sprake is van geurhinder (2023)
Ambitie	Aanvullende maatregelen als blijkt dat er toch sprake is van onaanvaardbare hinder			
				Adviseren rond omgevingsplannen over geurhinder aan de gemeenten (2025-2026)

A.2.2 Geen toename geurklachten

Het aantal (unieke) geurklachten is een indicator voor overlast die inwoners ondervinden. De Provincie wil dat het aantal geurklachten gelijk blijft of daalt. Bovendien willen we dat bedrijven zich houden aan relevante voorschriften waarmee de kans op geurhinder afneemt. Daarom streven we naar een nalevingspercentage van 100% op dit onderdeel. Uit een recent milieuhinderonderzoek in Sas van Gent bleek dat toch sprake kan zijn van onaanvaardbare hinder bij inwoners, ook als een geurpanelonderzoek het tegendeel heeft uitgewezen. Daarom voegen we bij het 4-jaarlijkse milieuhinderonderzoek van de GGD enkele specifieke vragen over geur in enkele relevante gebieden waar inwoners geurklachten hebben.

Target A.2.2 Aantal geurklachten per situatie blijft gelijk of daalt

Monitoring door: aantal geurklachten

Soort inspanning:	Juridisch instrument	Bestuurlijke afspraken	Financieel instrument	Kennis en communicatie
Wettelijk verplicht	Omgevingsdiensten registreren geurklachten per situatie en rapporteren daarover			
	Bij relevante bedrijven: <ul style="list-style-type: none"> • Identificatie bronnen en knelpunten • Waar mogelijk maatregelen al in de aanvraag 			
	Omgevingsdiensten onderzoeken bij hinder actief naar de oorzaak en mogelijkheden van mitigerende maatregelen			
Ambitie	In uitzonderlijke situaties verscherpt toezicht en handhaving en eventueel regulering aanvullende maatregelen op BBT			Milieuhinderonderzoek uitvoeren voor selectie van bestaande situaties (GGD, 2025)

A.2.3 Eenduidige beoordeling van geur

Samen met de Zeeuwse gemeenten werkt de Provincie aan een actualisatie van het geurbeleid. Het doel is te komen tot een nieuw en eenduidig geurbeleid dat voor heel Zeeland geldt en waarbij vergelijkbare situaties op een vergelijkbare manier worden beoordeeld. Hiertoe werken wij mee aan een nieuwe landelijke Handreiking 'Geur en Omgevingsplan'.

Target A.2.3 Geurhinder wordt in Zeeland eenduidig beoordeeld

Monitoring door het aantal gemeenten dat een gezamenlijk beleid heeft vastgesteld.

Soort inspanning:	Juridisch instrument	Bestuurlijke afspraken	Financieel instrument	Kennis en Communicatie
Wettelijk verplicht				
Ambitie		Gezamenlijke provinciebreed actualiseren van het bestaande beleid 'alle neuzen dezelfde kant op' (met gemeenten) (2023)		
		Landelijk werken aan een Handreiking Geur en Omgevingsplan (met provincies en Rijk) (2023)		

A.3 Geluid

De toename van bebouwd gebied en alle activiteiten die daarbij horen, zorgen ervoor dat het aantal geluidsbronnen toeneemt. Ook komen er steeds meer apparaten die laagfrequent geluid maken, denk aan windmolens en warmtepompen/airco's. Overmatig lawaai is een probleem voor de volksgezondheid. Blootstelling aan lawaai kan een reeks gezondheidsproblemen veroorzaken, zoals gehoorstoornissen, hart- en vaatziekten, hypertensie, slaapstoornissen en een groot aantal andere psychologische en sociale gedragsproblemen. In de Omgevingswet zijn de volgende uitgangspunten opgenomen over geluid: het stoppen van onbeheerste groei van geluid, reduceren van hoge geluidsbelastingen en bevorderen van bronmaatregelen.

Subdoel A3	Beperken van de uitbreiding van geluidsproductie
Indicatoren (streefwaarde)	Aantal geluidgehinderden vanwege wegverkeerslawaai (in 2026 geen verhoging t.o.v. 2022, streven naar afname met 10%)
	Aantal unieke geluidsklachten (in 2026 geen verhoging t.o.v. 2022, streven naar afname met 10%)
	In 2026 zijn alle geluidsvoorschriften in de vergunningen actueel.

Om dit doel te bereiken werken we aan de volgende targets:

A.3.1 Beperken toename geluidsoverlast door wegverkeer;

A.3.2 Beperken toename geluidsoverlast door industrie;

A.3.3 Beperken toename geluidsproductie in het algemeen;

A.3.4 Beperken van de overlast door luchtvaart;

A.3.4 Beperken toename overlast door Laag Frequent Geluid (LFG).

A.3.1 Beperken toename geluidsoverlast door wegverkeer

Het wegverkeer is een belangrijk bron van geluid. De Provincie zet verschillende middelen in om de gezondheidsschade door geluidsbelasting door wegverkeer te beperken.

Actieplan geluid

Eens in de vijf jaar stelt de Provincie geluidsbelastingkaarten en een Actieplan Geluid vast. Beide zijn wettelijk verplicht. De geluidsbelastingkaarten zijn voor de vierde keer op 28 juni 2022 vastgesteld. Op basis van deze geluidsbelastingkaarten moeten GS vóór 18 juli 2024 opnieuw een Actieplan Geluid vaststellen. Dit actieplan bevat de maatregelen voor woningen, waarvan de geluidsbelasting te hoog is. Dat wil zeggen boven de door ons vastgestelde plandrempel.

Aanpassen plandrempel

In Zeeland geldt op dit moment een plandrempel van 65 dB Lden. Zeeland heeft hiermee samen met Friesland gekozen voor de hoogste plandrempel. Andere provincies kennen een plandrempel tussen de 55 en 63 dB Lden. Bij geluidsbelasting boven 60 dB Lden nemen de gezondheidsrisico's met bijkomende effecten op het welzijn en de kosten van de gezondheidszorg sterk toe. Denk hierbij aan het risico op hart- en vaatziekten. De WHO adviseert aan overheden een streefwaarde van 53 dB (Lden) en 45dB (Lnight) te hanteren voor wegverkeerslawaai. De komende periode onderzoeken we de gevolgen van een verlaging van de plandrempel in Zeeland. Daarnaast onderzoeken we samen met andere provincies in hoeverre we opvolging kunnen geven aan de adviezen van de WHO.

Geluidsproductieplafonds

Provincies zijn verplicht om rondom de provinciale wegen geluidsproductieplafonds (GPP's) en aandachtsgebieden vast te stellen (in wetsvoorstel Omgevingswet vóór 31 december 2025). Deze aandachtsgebieden vervangen de geluidszones langs wegen die nu in de Wet geluidhinder staan. Een GPP is letterlijk een plafond voor de totale, toegestane geluidsbelasting. Voor inwoners is dit een waarborg dat de geluidsbelasting op woningen en andere geluidgevoelige bestemmingen begrensd is. GPP's worden gecontroleerd met rekenmodellen. Bij dreigende overschrijding van het vastgestelde plafond treffen we maatregelen (of het plafond moet worden opgehoogd volgens een vaste procedure). In bijlage E is de werking van GPP's nader toegelicht.

De Provincie levert alle informatie over geluid aan bij de Centrale Voorziening Geluidgegevens (CVGG).

Target A.3.1 In 2026 is het aantal geluidgehinderden vanwege wegverkeerslawaai niet groter geworden ten opzichte van 2022

Monitoring door: vergelijking geluidsbelastingkaarten, aantal woningen met geluidsbelasting op de gevel hoger dan 60 dB en tussen de 55-60 dB, aantal slaapgestoorden.

Soort inspanning:	Juridisch instrument	Bestuurlijke afspraken	Financieel instrument	Kennis en communicatie
Wettelijk verplicht	Vaststellen GPP's, monitoren en maken vijfjaarlijks			Plan van aanpak vaststelling, beheer en

Soort inspanning:	Juridisch instrument	Bestuurlijke afspraken	Financieel instrument	Kennis en communicatie
	monitoringsverslag (2025)			monitoring GPP's (2022/2023)
		Actieplan geluid in 2024 incl. saneringsplan voor woningen waar plandrempel wordt overschreden		
				Geluidsbelastingkaarten in 2022 (gereed)
				Actueel houden data geluidsproductie en invoeren in CVGG
Ambitie			Geluids- (en milieu-) aspecten integraal onderdeel van wegreconstructies of -aanleg (uit mobiliteitsbudget)	Kader voor inschakelen geluidsexperts bij wegreconstructies of -aanleg (bijv. van RUD Zeeland) (2023)
				Onderzoek WHO-advieswaarden (met andere provincies, 2023)
				Onderzoek effecten aanpassen plandrempel in 2023

Kanaalzone Sluiskil

A.3.2 Beperken van toename van geluidsproductie vanwege industrielawaai

De Provincie heeft een aantal zones voor industrieterreinen aangewezen in de Omgevingsverordening. De inwerkingtreding van de Omgevingswet verplicht de provincies de huidige systematiek van zonebeheer te vervangen door een systeem van referentiepunten en GPP's. (Wettelijk uiterlijk 31 december 2027, maar streven is eind 2026 omdat gemeenten de plafonds moeten verwerken in omgevingsplannen.) De werking van deze GPP's is vergelijkbaar met die voor wegverkeer.

De jaarlijkse geluidsmonitoring bij de industrieterreinen Kanaalzone en Vlissingen-Oost levert al jaren hetzelfde beeld op: de gemeten geluidsniveaus zijn vrijwel gelijk aan het langjarig gemiddelde geluidsniveau, afgezien van kleine lokale afwijkingen. We onderzoeken of we deze monitoring voortzetten of op andere wijze inzetten.

Zeeland kent een aantal bedrijven waarvoor de Provincie het bevoegd gezag is. De toegestane geluidsbelasting vanuit ieder van deze bedrijven is opgenomen in hun Milieuvergunning. Voor de meest risicovolle bedrijven (Brzo- en RIE4-bedrijven) zijn de vergunningen actueel, ook op het gebied van geluid. Voor de overige bedrijven is deze actualisering nog niet helemaal uitgevoerd.

Target A.3.2 Beperken toename geluidsproductie industrie

Monitoring van actualiteit van vergunningsvoorschriften op het gebied van geluid

Soort inspanning:	Juridisch instrument	Bestuurlijke afspraken	Financieel instrument	Kennis en communicatie
Wettelijk verplicht	Vaststellen GPP's, monitoren en maken vijfjaarlijks monitoringsverslag (na			Plan van aanpak vaststelling, beheer en monitoring GPP's (2023)

	vaststelling GPP's: 2024)			
	Beleidsregels zonebeheer (gebruiksruimte) aanpassen aan OW en na vaststelling GPP's bij industrieterreinen (2025)			Actueel houden data geluidsproductie en invoeren in CVGG
	Actualiseren vergunningen			
	Toetsen van nieuwe activiteiten of uitbreiding aan de geluidszone/GPP			
Ambitie				Onderzoeken voortzetting huidige monitoring van de Kanaalzone en Vlissingen-Oost of kiezen voor anders inzetten (2023)

A.3.3 Beperken van de uitbreiding van geluidsproductie in het algemeen

Veel geluidsaspecten moeten gemeenten regelen in het omgevingsplan. In dat plan kunnen ze afwijkende geluidsnormen stellen. Die gelden dan bijvoorbeeld voor stillere gebieden, rustige woonwijken, drukke stadscentra of woningen rondom bedrijventerreinen. Hierdoor kunnen grote verschillen ontstaan tussen gemeenten. Wij willen bevorderen dat bestuurlijke afspraken worden gemaakt om provinciebreed zo eenduidig mogelijk om te gaan met geluidsnormen in de omgevingsplannen.

Walstroom Kanaal Gent-Terneuzen

Target A.3.3 Beperken van de toename van geluidsproductie in het algemeen

Monitoring van aantal gemeenten dat een gezamenlijke handreiking hanteert voor geluid in omgevingsplannen

Soort inspanning:	Juridisch instrument	Bestuurlijk	Financieel instrument	Kennis en communicatie
Wettelijk verplicht				
Ambitie	Project Walstroom			Stimuleren provinciebrede handreiking geluidsnormen in Omgevingsplannen (met gemeenten, 2023)

A.3.4 Beperken van de overlast door luchtvaart

Ook luchtverkeer kan voor geluidsoverlast of veiligheidsrisico's zorgen. Provincie Zeeland wil de maatschappelijk kansen van luchtvaart benutten. Daarnaast willen we de negatieve effecten die luchtvaart met zich meebrengt voorkomen, dan wel verminderen. Daarom worden bestaande luchthavens niet uitgebreid en er komen ook geen nieuwe bij, tenzij er een maatschappelijk belang mee is gemoeid. Dit geldt in elk geval in situaties waarin een luchthavenregeling (vastgesteld door GS) kan volstaan. In situaties waarin een luchthavenbesluit of –regeling nodig is, vindt vaststelling door PS plaats. Dit geldt ook voor heliplatforms (bijvoorbeeld voor het Justitiele Complex Vlissingen). We stellen in zulke gevallen randvoorwaarden conform de Omgevingsvisie om de balans van economische en recreatieve mogelijkheden, maatschappelijke belangen en hinder voor mens en natuur/milieu te waarborgen. Om de overlast van het vliegverkeer op het milieu en de omgeving te verminderen zal de Provincie medewerking verlenen aan een draaiing van de start- en landingsbaan van vliegveld Midden-Zeeland. Het aantal vliegbewegingen neemt daardoor af boven recreatiegebied Oranjeplaat en recreatiepark Waterpark Veerse Meer.

Vliegveld Midden-Zeeland

Target A.3.4 Beperken van de overlast door luchtvaart

Monitoring door aantal klachten met betrekking tot geluidsoverlast door luchtvaart

Soort inspanning:	Juridisch instrument	Bestuurlijke afspraken	Financieel instrument	Kennis en communicatie
Wettelijk verplicht	Vergunningverlening luchthavens met maatschappelijk doel	Afstemming met andere bevoegde gezagen over klachten in luchtruim (met ILT, luchtvaartpolitie)		
	Aanpassen luchthavenbesluit en ruimtelijke visie voor baanrotatie (2023-2024)			
	Handhaven luchthavenbesluiten, -regelingen en TUG-ontheffingen			
	Uitvoeren beleidsregels Tijdelijk en Uitzonderlijk Gebruik (TUG) (RUD Zeeland)			
Ambitie				

A.3.5 Beperking toename overlast door Laagfrequent Geluid (LFG)

Industriële bedrijven zijn bekende bronnen van laagfrequent geluid. Onder andere door de energietransitie komen er meer en andere bronnen van laagfrequent geluid bij. Voorbeelden daarvan zijn windturbines en warmtepompen. Ook airconditioners en spoorwegen kunnen bronnen van laagfrequent geluid zijn. Omdat er nog weinig (wettelijke) richtlijnen zijn, onderzoeken we wat in Zeeland de voornaamste bronnen zijn. Vervolgens maken we met gemeenten afspraken over hoe LFG-bronnen te voorkomen of te verminderen en hoe om te gaan met klachten.

Target A.3.5 Beperking toename overlast door LFG

Monitoring door: in 2024 zijn de bronnen in beeld, en in 2025 afspraken met gemeenten gemaakt

Soort inspanning	Juridisch instrument	Bestuurlijke afspraken	Financieel instrument	Kennis en communicatie
Wettelijk verplicht				
Ambitie		Afspraken over voorkomen LFG-bronnen en behandeling LFG-klachten (met gemeenten, 2025))		Onderzoek naar bronnen van LFG (2024)

A.4 Stille

Op grond van de Omgevingswet is de Provincie verplicht stiltegebieden aan te wijzen in de Omgevingsverordening en de stilte daar te bewaken.

Subdoel A.4	De nieuwe in 2024 aangewezen stiltegebieden zijn echt stil
Indicatoren (streefwaarde)	Geluidsniveau in stiltegebieden (lager dan de in de actualisatie van het stiltegebiedenbeleid te bepalen grens)

A.4.1 Actuele stiltegebieden

De Zeeuwse stiltegebieden in de Omgevingsverordening zijn gekoppeld aan natuurgebieden. Er is echter actualisatie nodig, omdat sommige nieuwe natuurgebieden niet zijn aangewezen als stiltegebieden en sommige wel aangewezen stiltegebieden te klein zijn om de regels uit de verordening op toe te passen.

Target A.4.1 De nieuwe in 2024 aangewezen stiltegebieden zijn echt stil. In de actualisatie van het stiltegebiedenbeleid wordt 'echt stil' gedefinieerd.

Monitoring door geluidsonderzoeken

Soort inspanning:	Juridisch instrument	Bestuurlijke afspraken	Financieel instrument	Kennis en communicatie
Wettelijk verplicht	Stiltegebieden opnieuw aanwijzen en regels vastleggen in de Omgevingsverordening (2024)			Plaatsen borden 'stiltegebied' (met uitleg) (2025)
	Vergunningverlening voor activiteiten in stiltegebieden aan de hand van beleid (2025-2026)			
Ambitie		Stiltegebiedenbeleid actualiseren (2023-2024)		Berekenen akoestisch achtergrondniveaus stiltegebieden (2024)

A.5 Omgevingsveiligheid

Zeeland is een provincie met veel ruimte en rust. Toch zijn er ook veel activiteiten met gevaarlijke stoffen. Denk aan de industrie en vervoer van gevaarlijke stoffen over weg, spoor en water. Er zijn ontwikkelingen zoals de energietransitie waardoor risico's mogelijk toenemen. Omdat we een veilige leefomgeving in Zeeland willen, zetten we in op het voorkomen en beheersen van ernstige ongevallen bij bedrijven of activiteiten met gevaarlijke stoffen.

Omgevingsveiligheid staat of valt met een hoge mate van veiligheidsbewustzijn bij bedrijven die werken volgens de laatste veiligheidsstandaarden. De meest risicovolle bedrijven (Brzo) hanteren een veiligheidsbeheersysteem. Informatie over risico's en veiligheid binnen Zeeland is altijd actueel en voor inwoners in te zien in het Register Externe Veiligheid (REV) en Atlas Leefomgeving.

De kaders voor het ruimtegebruik in Zeeland liggen vast in gemeentelijke omgevingsplannen, op basis van plaatsgebonden risico, aandachtsgebieden en voorschriftgebieden.

Subdoel A.5	Het zoveel mogelijk beperken van risico's die verbonden zijn aan de opslag, productie, bewerking en het transport van gevaarlijke stoffen
Indicatoren (streefwaarde)	Aantal ongevallen met gevaarlijke stoffen met effecten buiten de inrichting (0)
	Aantal vervoersbewegingen met gevaarlijke stoffen op basisnet van spoor-, water- en autowegen (niet meer dan maximaal vastgesteld risicoplafond)

Om dit doel te bereiken werken we aan de volgende targets:

A.5.1. Bedrijven werken volgens de laatste veiligheidsstandaarden en Brzo-bedrijven hebben een goed functionerend veiligheidsbeheersysteem;

A.5.2. Wanneer sprake is van activiteiten met gevaarlijke stoffen liggen de kaders voor het ruimtegebruik in alle omgevingsplannen vast, op basis van plaatsgebonden risico, aandachtsgebieden en voorschriftgebieden;

A.5.3. Actuele en relevante informatie over omgevingsveiligheid is raadpleegbaar in REV en Atlas Leefomgeving;

A.5.4. Voor vervoer van gevaarlijke stoffen wordt waar mogelijk gebruik gemaakt van buisleidingen;

A.5.5. Gebruik van professioneel vuurwerk is onder controle.

Luchtverkeer kan ook tot veiligheidsrisico's leiden. Het provinciale beleid op dit gebied staat hierboven bij Geluid en is daarmee ook van toepassing op omgevingsveiligheid.

A.5.1 Veiligheidsstandaarden en veiligheidsbeheerssystemen

Bedrijven die met grote hoeveelheden gevaarlijke stoffen werken, de zogenaamde Brzo-bedrijven, moeten beschikken over een veiligheidsbeheerssysteem (VBS). Het VBS is standaard opgezet volgens zeven

vastgestelde elementen. Een goedwerkend VBS zorgt voor ‘beheersing van de uitvoering’. Tijdens Brzo-inspecties lichten overheidsinspecteurs steeds één of meerdere VBS-elementen nauwkeurig door. Uit onderzoek “TNO december 2020, White paper: gedrag is de sleutel bij het verlagen van gezondheids- en veiligheidsrisico op het werk; DCMR februari 2022, De ontwikkeling van MVP: Lerende de veiligheid verbeteren” blijkt dat een goede veiligheidscultuur leidt tot minder incidenten. Omwille van preventie besteden we voortaan meer aandacht aan de veiligheidscultuur bij Brzo-bedrijven en andere risicovolle bedrijven.

Target A.5.1 Bedrijven werken volgens de laatste veiligheidsstandaarden en Brzo-bedrijven hebben een goed functionerend veiligheidsbeheerssysteem

Monitoring door: inspectiebezoeken (streefwaarde: tenminste 90% voldoet)

Soort inspanning:	Juridisch instrument	Bestuurlijke afspraken	Financieel instrument	Kennis en communicatie
Wettelijk verplicht	Inspectie en handhaving veiligheidsbeheerssysteem			Actuele veiligheidsstandaarden communiceren met bedrijven
Ambitie	Aandacht bij inspectie voor veiligheidscultuur			Voorgesprek veiligheidscultuur

A.5.2 Kaders voor ruimtegebruik in omgevingsplannen

Met de komst van de Omgevingswet moeten voor activiteiten met gevaarlijke stoffen de kaders worden vastgelegd in een omgevingsplan. Het gaat hierbij om het plaatsgebonden risico, aandachtsgebieden en voorschriftgebieden. Bij het vaststellen van een omgevingsplan moet het bevoegd gezag goed nadenken over de risico’s en mogelijke effecten van incidenten met gevaarlijke stoffen. Denk hierbij aan brandgevaar, explosiegevaar en gifwolken. Bij keuzes in de ruimtelijke ordening is het belangrijk na te denken over gewenste afstanden tot risicobronnen. Het gaat dan bijvoorbeeld om nieuwe energiebronnen in woonwijken en de concentratie van bedrijvigheid. Risicovolle bedrijven worden bij voorkeur op grootschalige bedrijventerreinen of in de havengebieden gevestigd (ofwel binnen de veiligheidscontouren van het Sloegebied en de Kanaalzone).

Target A.5.2 In alle omgevingsplannen zijn, wanneer sprake is van activiteiten met gevaarlijke stoffen, de kaders voor het ruimtegebruik geborgd op basis van plaatsgebonden risico, aandachtsgebieden en voorschriftgebieden

Monitoring door: alle omgevingsplannen voldoen hieraan voor eind 2029

Soort inspanning:	Juridisch instrument	Bestuurlijke afspraken	Financieel instrument	Kennis en communicatie
Wettelijk verplicht				

Soort inspanning:	Juridisch instrument	Bestuurlijke afspraken	Financieel instrument	Kennis en communicatie
Ambitie	Veiligheidscontouren t.b.v. clustering risicovolle bedrijven			Beschikbaar maken kennis over risico's Brzo-bedrijven
	Voorschriftgebieden waar wenselijk vaststellen			

A.5.3. Actuele veiligheidsinformatie

Het Register Externe Veiligheidsrisico's (REV) is een database die wordt gevuld met gegevens over de externe veiligheidsrisico's. Het gaat dan om de risico's rondom opslag, transport en gebruik van gevaarlijke stoffen. Kaarten in de Atlas Leefomgeving ontsluiten de data uit het REV en zijn voor iedereen beschikbaar. Op deze kaarten staat waar risicovolle activiteiten plaatsvinden en wat dat betekent voor de leefomgeving. De omgevingsdiensten moeten ervoor zorgen dat de beschikbare veiligheidsinformatie actueel en relevant is.

Target A.5.3 Actuele en relevante informatie over omgevingsveiligheid is raadpleegbaar in REV en Atlas Leefomgeving

Monitoring door: check of Brzo-bedrijven erin staan (100% in 2023)

Soort inspanning:	Juridisch instrument	Bestuurlijke afspraken	Financieel instrument	Kennis en communicatie
Wettelijk verplicht				Informatie over risico's opslaan in REV (door RUD Zeeland en DCMR)
Ambitie				Actief communiceren over REV en Atlas Leefomgeving
				Structurele borging bespreken met omgevingsdiensten (2023)

A.5.4 Buisleidingen

De toename van vervoer van gevaarlijke stoffen over weg, spoor, vaarwegen en door buisleidingen zorgt voor extra risico's voor de omgevingsveiligheid. Transport van waterstof vraagt om nieuwe normen voor

veiligheid. Wij gaan transport van gevaarlijke stoffen via buisleidingen stimuleren. Waar mogelijk willen we het vervoer van gevaarlijke stoffen over weg en spoor ook verplaatsen naar buisleidingen.

Target A.5.4 Voor vervoer van gevaarlijke stoffen wordt waar mogelijk gebruikgemaakt van buisleidingen

Monitoring door: planologische borging

Soort inspanning:	Juridisch instrument	Bestuurlijke afspraken	Financieel instrument	Kennis en communicatie
Wettelijk verplicht				
Ambitie	Planologische en juridische borging van buisleiding-tracés			

A.5.5 Bedrijfsmatig vuurwerk

Provincie wil (veiligheids)risico's voor mens en milieu beheersen en mogelijk onveilige situaties voorkomen, zoals bijvoorbeeld in een periode van extreme droogte.

We volgen landelijk gemaakte afspraken. Bijvoorbeeld bij extreme droogte geldt een vuurwerkverbod. Een ontbrandingstoestemming wordt dan ingetrokken na overleg tussen RUD Zeeland, het provinciebestuur, de VeiligheidsRegio Zeeland en de burgemeester, zodra op de vuurwerklocatie is vastgesteld dat daar sprake is van extreme droogte. Betreft het een melding dan wordt de toepasser schriftelijk geïnformeerd over de vaststelling en het verbod.

Toezicht en handhaving bij ontbrandingstoestemmingen is ook een taak van de Provincie, maar voor meldingen is dit wettelijk nog niet goed geregeld. Tot wijziging van het Vuurwerkbesluit voert de Provincie deze taak uit namens de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT).

Target A.5.5 Geen incidenten ten gevolge van bedrijfsmatig vuurwerk

Monitoring door: aantal incidenten (streefwaarde: 0)

Soort inspanning:	Juridisch instrument	Bestuurlijke afspraken	Financieel instrument	Kennis en communicatie
Wettelijk verplicht	Beoordelen melding en verlenen ontbrandingstoestemming bedrijfsmatig vuurwerk (RUD Zeeland)			
Ambitie	Na overleg met GS intrekken ontbrandingstoestemming bij extreme droogte (RUD Zeeland)			

Soort inspanning:	Juridisch instrument	Bestuurlijke afspraken	Financieel instrument	Kennis en communicatie
	Toezicht en handhaving bij bedrijfsmatig vuurwerk (RUD Zeeland)			

A.6 Bodem

Op grond van de Omgevingswet is de Provincie verplicht om onaanvaardbare risico's voor mens en omgeving weg te nemen bij het huidige gebruik van de zogenoemde 'milieuhygiënische spoedlocaties bodemverontreiniging'. Voor de aanpak van overige bodemverontreinigingen worden gemeenten verantwoordelijk, al bepaalt het overgangsrecht dat de Provincie aansprakelijk (dus het bevoegde gezag) blijft voor:

- De uitvoering van bodemsaneringen waarvan de Provincie heeft ingestemd met een saneringsplan;
- De aanpak van locaties waarop de Provincie een nazorgverplichting heeft opgelegd, gelet op de aanwezige verontreiniging;
- De beoordeling en aanpak van bodemverontreinigingen op bedrijfsterreinen waarvoor de Provincie het bevoegde gezag is over de milieubelastende activiteiten. Het Rijk is voornemens (verplichte) financiële zekerheidsstelling voor majeure risicobedrijven en afvalbedrijven wettelijk vast te leggen. Daarmee zou het Rijk ook de betaling van de saneringskosten van een bodemverontreiniging door de vervuiler wettelijk vastleggen.

De eerste twee punten zijn aflopend, omdat het de afhandeling van onder provinciaal gezag gestarte saneringstrajecten betreft. Het derde punt is wel structureel. Bij deze taken waarvoor provincie het bevoegde gezag blijft gaat het om situaties waarbij wel actie nodig is maar waarbij meestal geen sprake is van actuele risico's. Daarom hebben we ervoor gekozen het subdoel en bijbehorende indicator te richten op de aanpak van spoedlocaties.

Subdoel A.6	In 2025 zijn alle onaanvaardbare risico's bij het huidige gebruik van de zogenaamde spoedlocaties bodem gesaneerd of beheersbaar gemaakt.
Indicatoren (streefwaarde)	Mate waarin de lijst met spoedlocaties bodem is afgewikkeld (100% in 2025)

Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet komen onder andere de Wet Bodembescherming en het Besluit Bodemkwaliteit te vervallen. De raakvlakken tussen milieu, (grond)water en bodem, en de daarbij komende verschuiving van bevoegdheden, vereisen afstemming tussen de betrokken overheidsinstanties. Met de Zeeuwse gemeenten en de RUD Zeeland ontwikkelen wij een goede aanpak van deze raakvlakken. Het gaat dan bijvoorbeeld om juridische aspecten met betrekking tot het opstellen van beleid en regels, de rol van RUD Zeeland en de samenwerking bij toekomstige opgaves op het gebied van milieu, bodem en (grond-)water.

Het huidige provinciale beleid voor duurzaam bodembeheer in het landelijk gebied wordt onder andere uitgewerkt in het Ambitiedocument en het Uitvoeringsprogramma Landelijk Gebied. De aanpak van de fysische en biologische kwaliteit van de bodem vindt plaats vanuit dat programma.

De regels voor het toepassen van secundaire bouwstoffen in een werk, waaronder Thermisch Gereinigde Grond (TGG), gaan met de inwerkingtreding van de Omgevingswet over van het Besluit Bodemkwaliteit naar het Besluit Activiteiten Leefomgeving. De regels voor het toepassen van deze stoffen laten nu en in de toekomst geen ruimte voor aanvullende regels door een lagere overheid. Daarom hebben we geen aparte acties opgenomen in dit Milieuprogramma.

Met het vervallen van de Wet Bodembescherming vallen bodemverontreinigingen met verspreidingsrisico's naar het grondwater rechtstreeks binnen de kaders van de Kaderrichtlijn Water (KRW). In de provinciale Omgevingsverordening Zeeland zijn regels voor grondwatersanering opgenomen, die, gelet op de KRW en de Grondwaterrichtlijn, de Provincie Zeeland als 'hoeder van het grondwater' een belangrijke regisserende en coördinerende rol toebedelen. Over het niveau waarop de verontreiniging ongedaan gemaakt moet worden (de zogenaamde 'terugsaneerwaarden') vindt nadere afstemming plaats met onder andere de gemeenten, het waterschap en RUD Zeeland. In dat afstemmingsproces zou kunnen blijken dat, naast de geldende drempelwaarden voor stoffen, behoefte is aan aanvullende of afwijkende omgevingswaarden.

Het (grond)waterbeleid in Zeeland is conform de vereisten van de KRW geformuleerd. *Prevent and limit* is een belangrijk principe met betrekking tot negatieve kwaliteit- of kwantiteitsontwikkelingen. In 2021 is het Regionaal Waterprogramma vanwege de voorgeschreven KRW-cyclus al vastgesteld. In de Omgevingsverordening zijn grondwaterbeschermingsgebieden en bijbehorende beschermingsregels vastgelegd. De provinciale uitvoering van het (grond)waterbeleid is vanuit het Regionaal Waterprogramma georganiseerd.

Voor de volgende bodemonderwerpen wordt het landelijk beleid gevolgd of staat het beleid omschreven in de provinciale Omgevingsverordening of in het Regionaal Waterprogramma 2022-2027 Provincie Zeeland:

- Het voorkomen van en de aanpak van bodemverontreinigingen (puntbronlocaties) voor wat betreft grond- en grondwater;
- Grondwateronttrekkingen en infiltraties;
- Systemen warmte- en koudeopslag;
- Ontgrondingen.

Als onderdeel van de EU Biodiversiteitsstrategie 2030 heeft de EU een nieuwe Bodemstrategie opgesteld. In deze Bodemstrategie wordt onder andere gesproken over het voorkomen van bodemverontreiniging. Het ontbreken van specifieke EU-wetgeving op het gebied van bodem wordt door velen aangemerkt als een gemis. Als onderdeel van de effectbeoordeling voor een wet over bodemgezondheid, zal de EU wellicht juridisch bindende bepalingen van verontreinigde locaties instellen en de haalbaarheid onderzoeken van de invoering van een bodemgezondheidscertificaat voor grondtransacties. Dit kan doorwerken naar het provinciale beleid.

Het ministerie van I&W heeft het beleidsdocument 'Water en Bodem Sturend' aangekondigd. Een apart programma hiervoor is in de maak. In september 2022 krijgt de Tweede Kamer een brief en in oktober 2022 wordt bekend welke randvoorwaarden en eisen het ministerie van I&W zal verwerken in dit programma. Ook dit kan invloed hebben op provinciaal beleid.

A.6.1 Aanpak spoedlocaties bodemsanering

Voor bodemsanering volgen wij het landelijk beleid, zoals vastgelegd in de Richtlijn herstel en beheer (water-)bodemkwaliteit. Dit houdt onder meer in dat de overheid zich sinds 2015 richt op het aanpakken van de zogenaamde spoedlocaties. Van een spoedlocatie is sprake als er bij het huidige gebruik onaanvaardbare risico's voor de mens of het milieu aanwezig zijn. Aan de hand van een lijst spoedlocaties spant de overheid zich in om deze spoedlocaties te saneren dan wel beheersbaar te maken (bijvoorbeeld door afdekken of toegang afsluiten en vervolgens monitoren).

Buiten de spoedlocaties zijn er nog vele andere plekken met bodemverontreiniging. Hiervoor geldt dat deze bij het huidige gebruik geen onaanvaardbare risico's met zich meebrengen. Sanering vindt pas plaats als er op betreffende locatie het initiatief wordt genomen voor een ruimtelijke ontwikkeling, waarbij de kosten binnen de exploitatie van die ontwikkeling worden gedekt.

De RUD Zeeland voert de afwikkeling van de lijst spoedlocaties uit. Het is mogelijk dat de RUD Zeeland signalen krijgt van overheden, bedrijven of particulieren en dat na onderzoek blijkt dat een locatie toegevoegd moet worden aan de lijst spoedlocaties. Gedeputeerde Staten stellen de (gewijzigde) lijst spoedlocaties jaarlijks vast, waarin RUD Zeeland ook aangeeft wat de stand van zaken van de aanpak van die spoedlocaties.

Target A.6.1 In 2025 zijn alle onaanvaardbare risico's bij het huidige gebruik van de zogenaamde spoedlocaties bodem gesaneerd of beheersbaar gemaakt.

Monitoring door: de mate waarin de lijst met spoedlocaties bodem is afgewikkeld.

Soort inspanning:	Juridisch instrument	Bestuurlijke afspraken	Financieel instrument	Kennis en communicatie
Wettelijk verplicht	Vergunningverlening, toezicht en handhaving (RUD Zeeland)		In een enkel geval verstrekt de Provincie een financiële bijdrage in de kosten van bodemsanering.	Monitoren van de lijst met spoedlocaties (RUD Zeeland)
Ambitie				

A.7 Water

Doelen en maatregelen voor de kwaliteit van het oppervlaktewater en het grondwater liggen vast in het Regionaal Waterprogramma 2022-2027. Hiermee geeft de Provincie onder andere uitvoering aan Europese regelgeving, zoals de Kader Richtlijn Water (KRW) en de Grondwaterrichtlijn (GWR). In het Milieuprogramma wordt een specifiek onderdeel in relatie tot de chemische waterkwaliteit verder uitgewerkt, te weten de regulering van indirecte lozingen.

Subdoel A.7	Verbeteren van de waterkwaliteit door reguleren indirecte lozingen. De integrale doelen op het gebied van waterkwaliteit zijn opgenomen in het Regionaal Waterprogramma. Hier wordt alleen de specifieke taak van de provincie op het gebied van indirecte lozingen uitgewerkt. Indirecte lozingen zijn lozingen die niet direct op het oppervlaktewater uitkomen, maar worden geloosd via een riolering of een ander tussenliggend zuiveringswerk van een derde.
Indicatoren (streefwaarde)	Vermindering emissies van verontreinigende stoffen (incl. (p)ZZS) in indirecte lozingen (permanente daling)

A.7.1 Verbeteren van de waterkwaliteit door reguleren indirecte lozingen

Een goede waterkwaliteit is niet vanzelfsprekend. Deze staat voortdurend onder druk en moet worden bewaakt. De kwaliteit van het oppervlaktewater wordt onder meer bepaald door afvalwaterlozingen van particulieren en bedrijven, riool overstorten en van de waterzuiveringen (RWZI/AWZI). De Provincie is verantwoordelijk voor indirecte lozingen van afvalwater. Naast algemene regels kunnen door het stellen van voorschriften in milieu- (of omgevings-) vergunningen eisen worden gesteld aan de samenstelling van het te lozen afvalwater. Namens de Provincie geven de omgevingsdiensten invulling aan de vergunningverlening, handhaving en toezicht (VTH) op indirecte lozingen. Aangezien zoet water schaars is, onderzoeken we de uitbreiding van de mogelijkheden van hergebruik van effluent.

Om een vermindering van uitstoot van verontreinigende stoffen in water te realiseren zetten we in op het aanscherpen van emissienormen in nieuwe vergunningen op basis van de Beste beschikbare technieken (BBT). Dit is overeenkomstig het advies van de Europese Commissie.

Voor vermindering van pZZS en ZZS in afvalwaterstromen geldt het provinciale beleid volgens thema 9 in dit het Milieuprogramma. Ook plastic korrels en microplastics krijgen aandacht. Door bedrijfsmatige activiteiten komen kunststof korrels en poeders in het milieu terecht. Deze korrels dienen als grondstof voor plastic producten of als vulmiddel. Op verschillende plekken in de regio worden plastic korrels aangetroffen, zowel in de bodem, de lucht als in (oppervlakte)water. In maart 2022 is op de website van de Plastic Soup Foundation een rapport gepubliceerd, waarin resultaten van een onderzoek naar de aanwezigheid van korrels langs de Wester- en Oosterschelde worden gepresenteerd. Ook legt de auteur een relatie met mogelijke bronnen. Naar aanleiding hiervan zijn meerdere Kamervragen gesteld:

- [beantwoording Kamervragen SGP over plastic korrels in de Westerschelde;](#)
- [beantwoording Kamervragen D66 over vervuiling van Nederlandse waterwegen door plastic korrels.](#)

De korrels vallen na verloop van tijd uiteen in nog kleinere deeltjes en komen in de voedselketen doordat vogels en vissen het zien als voedsel. Dit kan nadelige gevolgen hebben voor voortplanting, voedselopname, groei, voortbestaan van bepaalde soorten en op termijn kan het ook effect hebben op de voedselketen van de mens. Van de effecten door de (veel grotere) ophoping in bodem maar ook vermenging in lucht is nog weinig bekend.

Van bedrijven verwachten we zodanige beheersmaatregelen dat het morsen van plastic korrels zo min mogelijk voorkomt en -als het toch gebeurt- dat zij de gemorste korrels opruimen. In het toezicht zullen wij niet alleen aandacht geven aan de benodigde technische maatregelen, maar ook aan bewustwording en een bedrijfscultuur die erop gericht is om morsen te voorkomen.

De afgelopen jaren hebben wij hier bij BRZO-bedrijven aandacht aan besteed; de komende tijd betrekken we hier ook de bijbehorende logistieke bedrijvigheid bij.

Riolwaterzuivering Ritthem

Target A.7.1 Verbeteren van de waterkwaliteit door reguleren indirecte lozingen

Monitoring door: vermindering emissies van verontreinigende stoffen (inclusief (p)ZZS) in indirecte lozingen (permanente daling)

Soort inspanning:	Juridisch instrument		Bestuurlijke afspraken	Financieel instrument	Kennis en communicatie
Wettelijk verplicht	Controlemetingen indirecte lozingen				
	Toezicht en handhaving op het morsen van plastic korrels		Omgevingsdiensten krijgen de opdracht om op basis van een risicoanalyse de toezichtplannen te optimaliseren		
Ambitie	Bij inspecties aandacht voor bedrijfscultuur om morsen van plastic korrels te voorkomen		Vermindering (p)ZZS in afvalwaterstromen		Onderzoeken mogelijkheden hergebruik effluent (2023)

A.8 Duisternis/lichthinder

Duisternis is een kernkwaliteit van Zeeland. Sinds 2013 neemt de verlichting sterk toe in de provincie. Lichthinder heeft negatieve effecten op de biodiversiteit en de gezondheid van mensen.

Subdoel A.8	Beperken en voorkomen van lichtverontreiniging en bevorderen en behouden van duisternis als kernkwaliteit in Zeeland
Indicatoren (streefwaarde)	Afname van lichtvervuiling t.o.v. 2013 (huidige bronnen zijn niet verder toegenomen; geen nieuwe gebieden van lichtvervuiling)

Om dit doel te bereiken werken we aan de volgende targets:

A.8.1 Nieuwe lichthinder voorkomen;

A.8.2 Bestaande lichthinder tegengaan.

Kassen

A.8.1. Nieuwe lichthinder voorkomen

Het voorkomen en beperken van lichthinder zullen we bij vergunningverlening uitgebreider toetsen dan nu het geval is door de door ons gestelde voorschriften omtrent lichthinder aan te scherpen. De precieze invulling van deze aangescherpte voorschriften ontwikkelen we op basis van de richtlijnen van de Nederlandse Stichting voor Verlichtingskunde (NSVV) in overleg met de RUD Zeeland. De voorschriften borgen we hetzij in vergunningen hetzij in de Omgevingsverordening. Concentratie van bedrijven met lichthinder moet nieuwe lichthinder voorkomen.

Target A.8.1 Nieuwe lichthinder voorkomen door concentratie van bedrijven met lichthinder

Monitoring door percentage vergunningen dat wordt getoetst aan de aangescherpte voorschriften lichthinder

Soort inspanning:	Juridisch instrument	Bestuurlijke afspraken	Financieel instrument	Kennis en communicatie
Wettelijk verplicht				
Ambitie	Bij vergunningverlening toepassen aangescherpte voorschriften	Afspraken over gezamenlijke aanpak (met gemeenten, OD's, GGD) (2023)		Kennis delen met gemeenten/betrokken partijen
				Informeren van bedrijven en burgers

A.8.2 Bestaande lichtvervuiling tegengaan

Om duisternis als kernkwaliteit te behouden, zijn maatregelen nodig. Naar aanleiding van de motie Stop onnodige verlichting (2021) onderzoekt de Provincie welke mogelijkheden er zijn om lichthinder terug te

dringen en zo duisternis te bevorderen. Op basis van de onderzoeksresultaten maken we samen met betrokken partijen, gemeenten, bedrijven en inwoners, een plan maken om onnodige nachtelijke verlichting in Zeeland terug te dringen.

Target A.8.2 Bestaande lichtvervuiling tegengaan

Monitoring door: afname van lichtvervuiling t.o.v. 2013 (huidige bronnen zijn niet verder toegenomen; geen nieuwe gebieden van lichtvervuiling)

Soort inspanning:	Juridisch instrument	Bestuurlijke afspraken	Financieel instrument	Kennis en communicatie
Wettelijk verplicht				
Ambitie		Afspraken over gezamenlijke aanpak (met gemeenten, OD's, GGD) (2023)		Onderzoek mogelijkheden tegengaan lichthinder (2023)
				Deelname Nacht van de nacht

A.9 Zeer zorgwekkende stoffen (ZZS)

Zeer zorgwekkende stoffen (ZZS) zijn geclassificeerd als de meest gevaarlijke stoffen voor mens en milieu. Naast ZZS zijn er ook de potentieel Zorgwekkende Stoffen (pZZS). Dit zijn stoffen die nog niet in het kader van de Europese richtlijn REACH zijn beoordeeld, maar mogelijk dezelfde effecten kunnen hebben als ZZS. Die brengen dus ook risico's met zich mee. Het streven is om zowel pZZS als ZZS uit de leefomgeving te weren.

Subdoel A.9	Voorkomen van (potentieel) Zeer Zorgwekkende Stoffen in het milieu Aangezien ZZS en pZZS uit vele bronnen in het milieu terecht komen en het onmogelijk is alle plekken waar het voorkomt te monitoren, is voor indicatoren gekozen die gericht zijn op het verminderen van emissies door bedrijven waar de Provincie bevoegd gezag voor is.
Indicatoren (streefwaarde)	Totaal vergunde emissies van pZZS en ZZS per bedrijf met bestaande pZZS- en/of ZZS -emissies (geen toename op bedrijfsniveau)
	Totaal vergunde emissies van pZZS en ZZS per bedrijf door nieuwe activiteiten (zo ver mogelijk onder maximaal toelaatbaar risiconiveau)

Om dit doel te bereiken werken we aan de volgende targets:

A.9.1 Beheersen van nieuwe activiteiten met pZZS en ZZS

A.9.2 Verminderen of voorkomen van bestaande emissies van pZZS en ZZS

De Provincie richt zich op bedrijven die pZZS en ZZS gebruiken of produceren. Op landelijk niveau wordt onderzoek gedaan naar de omgang met de in bodem of water wijdverbreide stoffen.

A.9.1 Beheersen van nieuwe activiteiten met pZZS en ZZS

Een aanvraag voor nieuwe activiteiten met ZZS wordt geweigerd als betreffende stoffen niet expliciet zijn toegestaan in EU-verband (op basis van EU-richtlijn Reach). Als de stoffen zijn toegestaan, verleent de Provincie een vergunning, waarbij voorschriften opgenomen worden die gericht zijn op het voorkomen en minimaliseren van betreffende emissies. Bij aanvragen voor nieuwe activiteiten met ZZS en/of potentieel ZZS eisen we eveneens dat emissies voorkomen dan wel geminimaliseerd worden. Voorkomen en minimaliseren betekent dat een emissie zo ver mogelijk onder het maximaal toelaatbare risiconiveau (MTR) blijft of wordt teruggebracht.

Target A.9.1 Bij nieuwe activiteiten met pZZS en ZZS wordt de emissie geminimaliseerd

Monitoring door: totaal vergunde emissies van pZZS en ZZS per bedrijf door nieuwe activiteiten (zo ver mogelijk onder maximaal toelaatbaar risiconiveau)

Soort inspanning:	Juridisch instrument	Bestuurlijke afspraken	Financieel instrument	Kennis en communicatie
Wettelijk verplicht	Vergunningverlening aan de hand van BBT en minimalisatie			Informerende van consumenten over voorkomen ZZS in producten
	Toezicht en handhaving op (geactualiseerde) vergunningen (RUD Zeeland, DCMR)			
Ambitie	Maatwerkvoorschriften als emissies maximaal toelaatbaar risico overschrijden			Draaiboek voor nieuwe optredende (p)ZZS-risico's (2023)
	Vergunningverlening met minimalisatieverplichting, ook voor potentieel ZZS			

A.9.2 Bestaande emissies worden vermeden of gereduceerd

De Provincie wil bestaande emissies van pZZS en ZZS reduceren of voorkomen. Hiertoe moeten bedrijven een plan van aanpak opstellen met maatregelen om tot reductie of het voorkomen van bestaande (vergunde) pZZS- en ZZS-emissies te komen. Vervolgens actualiseren we de vergunningen met op basis van dit plan van aanpak aangescherpte voorschriften. Ook bij uitbreiding van bestaande activiteiten streven we naar minimalisatie van pZZS- en ZZS-emissies, zodanig dat de totale emissie niet toeneemt.

Target A.9.2 Bestaande emissies van pZZS en ZZS worden voorkomen of geminimaliseerd

Monitoring door: percentage maatregelen dat genomen is volgens goedgekeurde verwijder- en reductieplannen

Soort inspanning:	Juridisch instrument	Bestuurlijke afspraken	Financieel instrument	Kennis en communicatie
Wettelijk verplicht	Actuele vergunningen aan de hand van vermijdings- en reductieprogramma (RUD Zeeland, DCMR)			Informereren van consumenten over voorkomen ZZS in producten
	Toezicht en handhaving op (geactualiseerde) vergunningen (RUD Zeeland, DCMR)			
	Per bedrijf plan van aanpak opstellen voor reductie/vermijding ZZS (RUD Zeeland, DCMR, 2023-2024)			
Ambitie	Per bedrijf plan van aanpak opstellen voor reductie/vermijding pZZS (RUD Zeeland, DCMR)	Inzet PFAS-coördinator gericht op (internationale) bestuurlijke samenwerking		Kennis verwerven en delen over innovatieve alternatieven voor pZZS en ZZS

Provincie, het Rijk en Vlaanderen werken samen om PFAS in de Westerschelde terug te dringen

B. Duurzaamheid

Om een gezond, veilig en schoon milieu te realiseren stimuleren we bedrijven om hun CO₂-uitstoot te verlagen en om bij te dragen aan een circulaire economie. In een circulaire economie bestaat geen afval en worden grondstoffen optimaal benut en hergebruikt.

B.10 Energie en klimaat

Energietransitie is noodzakelijk omdat de inzet van fossiele brandstoffen leidt tot uitstoot van CO₂ en zo klimaatverandering versterkt. Bovendien raken de fossiele bronnen uitgeput. Energie moet in de toekomst komen uit natuurlijke (hernieuwbare) energiebronnen als wind, waterkracht, zon.

Omdat de investeringen hoog zijn, kunnen terugverdientijden van maatregelen voor bedrijven hoog zijn. Er zijn echter ook maatregelen te nemen die zowel de CO₂-uitstoot beperken als financieel voordelig zijn. Zeker bij kleinere bedrijven ontbreekt het vaak aan de benodigde technische kennis op het gebied van duurzaamheid om deze kansen te benutten.

De provinciale aanpak van energietransitie staat in het programma Energie en Klimaat. Vanuit dit programma start de Provincie met acties om vermindering van CO₂-uitstoot te realiseren. Naast diverse stimulerende en voorlichtende inspanningen is de inzet van het Vergunningen, Toezicht en Handhaving-instrumentarium (VTH-instrumentarium) hiervoor essentieel. Omdat het VTH-instrumentarium in samenhang met andere milieuthema's wordt ingezet in relatie tot bedrijven, is dit deel van de aanpak van de energietransitie hier in het Milieuprogramma uitgewerkt.

Subdoel B.10	De CO₂-uitstoot bij bedrijven in Zeeland is met 55 % afgenomen in 2030 t.o.v. 1990.
Indicatoren (streefwaarde)	CO ₂ -uitstoot van bedrijven (55% afname in 2030 t.o.v. 1990)

B.10.1 Reductie CO₂-uitstoot bij bedrijven door energiebesparing

Onder de Wet milieubeheer (Wm) bestaat er voor alle bedrijven die geen milieuvergunning hebben een energiebesparingsplicht. Deze houdt in dat een bedrijf verplicht is om alle energiebesparingsmaatregelen te nemen die in vijf jaar worden terugverdiend. Deze maatregelen zijn op basis van vaste berekeningen per branche vastgelegd in Erkende Maatregelen Lijsten (EML).

In het Klimaatakkoord is afgesproken om de bestaande energiebesparingsplicht te actualiseren onder de Omgevingswet. Deze actualisatie houdt in:

- Uitbreiding met een CO₂-besparingsplicht, dus ook maatregelen die CO₂ besparen kunnen verplicht worden gesteld wanneer ze in vijf jaar kunnen worden terugverdiend (zoals zonnepanelen);
- Ook bedrijven met een milieuvergunning moeten aan de rijksregel Energiebesparingsplicht voldoen (zonder dat vergunningen hoeven te worden aangepast);
- Ook ETS-bedrijven moeten aan de Energiebesparingsplicht voldoen (door het indienen van een energiebesparingsonderzoek en -plan).

De energietransitie vraagt van omgevingsdiensten meer inzet, waarbij ook vaak sprake is van nieuwe en deels experimentele technologieën. Zo is er een toename in het aantal vergunningaanvragen voor blauwe en groene waterstof initiatieven, biobrandstoffen, biomassa-installaties en circulaire initiatieven. Er zijn steeds meer alternatieven voor de opwekking van hernieuwbare energie (geothermie, windturbines, zonneparken). Elektriciteitsnetwerken moeten worden verzaaid en er is meer vraag naar infrastructuur voor transport en opslag van CO₂ (Carbon Capture, Utilisation and Storage), warmte en waterstof. Vaak zijn geen pasklare oplossingen beschikbaar en moet rekening worden gehouden met verschillende maatschappelijke en milieuaspecten.

Gezien het belang van de energietransitie is het noodzakelijk dat de omgevingsdiensten voldoende capaciteit en kennis hebben om deze initiatieven te begeleiden en te beoordelen, ook in samenhang met de invoering van de Omgevingswet. Het verkennen van de toepassing van een innovatieve, robuuste 'meegroeivende' vergunning ter versnelling van procedures hoort hier ook bij. Een meegroeivende vergunning is afgestemd op de verdere innovatieve ontwikkeling van een bedrijf. Dit kan bijvoorbeeld inhouden dat er al een principevergunning wordt verleend voor een innovatie zodra bepaalde milieustudies zijn uitgevoerd. Daarbij is het van belang de balans te bewaken tussen faciliteren van de transitie en het waarborgen van het brede scala aan wettelijke normen. Genoemde initiatieven kunnen immers ook gepaard gaan met geluidsoverlast en veiligheidsrisico's. Hiervoor is het nodig om de afwegingsruimte en kaders helder te definiëren en te communiceren. Daarnaast is het waardevol om kennis en ervaring uit te wisselen met andere omgevingsdiensten met vergelijkbare ontwikkelingen en een netwerk van (externe) experts op te bouwen die kunnen worden ingeschakeld.

Target B.10.1 Reductie CO₂-uitstoot bij bedrijven door energiebesparing

Monitoring door:

- aantal bedrijven dat voldoet aan de eisen van de informatie- en onderzoeksplicht energiebesparing en de (EML) maatregelen heeft toegepast (In 2026 voldoen alle bedrijven)
- aantal bedrijven in 2026 dat mogelijkheden voor het opwekken van duurzame energie benut, gespecificeerd op het soort duurzame energie (in 2026 bij alle bedrijven besproken)

Soort inspanning:	Juridisch instrument	Bestuurlijke afspraken	Financieel instrument	Kennis en communicatie
Wettelijk verplicht	In alle vergunningen zijn de energiebesparende en CO ₂ -reducerende			

Soort inspanning:	Juridisch instrument	Bestuurlijke afspraken	Financieel instrument	Kennis en communicatie
	maatregelen geactualiseerd			
	Vanaf 2023 controle bedrijven op maatregelen energiebesparing of plannen daartoe			
	Bij vergunningverlening en toezicht worden de mogelijkheden van DE met de bedrijven besproken en in de considerans opgenomen ('pas toe of leg uit')			
Ambitie				OD's vroegtijdig betrekken bij initiatieven zodat milieu-impact meegenomen wordt (alle provinciale opgaven en programma's)
				Bijscholing voor OD-medewerkers op energie en klimaat (2023-2024)

B.11 Circulaire economie en afval

Het winnen en gebruiken van grondstoffen heeft een grote impact op het milieu en het verhoogt het energieverbruik en de CO₂-uitstoot. De voorraad van veelgebruikte grondstoffen is eindig en hulpbronnen zijn schaars. De vraag neemt echter alleen maar toe door de groei van de wereldbevolking en ons consumptiepatroon. Reden genoeg om over te stappen op een circulaire economie. Een circulaire economie is een economisch systeem van gesloten kringlopen waarin grondstoffen, onderdelen en producten hun waarde zo min mogelijk verliezen, hernieuwbare energiebronnen worden gebruikt en systeendenken centraal staat.

De provinciale aanpak om te komen tot een circulaire economie staat in het programma Regionale Economie, onderdeel circulaire economie. Vanuit dit programma initieert de Provincie acties om het doel te realiseren. Naast diverse stimulerende en voorlichtende inspanningen is de inzet van het VTH-instrumentarium hiervoor essentieel. Omdat het VTH-instrumentarium in samenhang met andere milieuthema's wordt ingezet in relatie tot bedrijven, wordt dit deel van de aanpak voor een circulaire economie in het Milieuprogramma uitgewerkt.

Subdoel B.11	De helft van de grondstoffen die in Zeeland worden gebruikt, is in 2030 hernieuwbaar of al eerder gebruikt
Indicatoren (streefwaarde)	Aandeel hernieuwbare of hergebruikte grondstoffen (indien mogelijk) (streefwaarde 50)
	Hoeveelheid grondstoffen per categorie (streefwaarde afhankelijk van nulmeting)

Om dit doel te realiseren werken we aan de volgende targets:

B.11.1. Verkrijgen van inzicht in het volume van het (primaire) grondstoffengebruik bij bedrijven;

B.11.2. Reductie grondstoffengebruik door inzet VTH-instrumentarium;

B.11.3. Overzicht van afvalstoffen en verwerking;

B.11.4. Beëindiging afvalstort in Zeeland in 2050;

B.11.5. Omgevingsdiensten zijn toegerust op taken op het gebied van circulaire economie.

B.11.1 Verkrijgen inzicht in volume (primaire) grondstoffengebruik bij bedrijven

Een nulmeting van het huidige grondstoffengebruik is nodig om te beoordelen of de helft van de gebruikte grondstoffen hernieuwbaar of al eerder gebruikt is. In opdracht van alle provincies loopt nu een globaal landelijk onderzoek van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Hiermee wordt informatie verkregen over 25 goederenstroomgroepen. Aanvullend op de gegevens zal daarna nog verfijning op branche- en bedrijfsniveau plaatsvinden om de kansen voor circulaire economie in beeld te brengen.

Target B.11.1 Verkrijgen inzicht in volume (primaire) grondstoffengebruik bij bedrijven

Monitoring door: PM (nulmeting 2022)

Soort inspanning	Juridisch instrument	Bestuurlijke afspraken	Financieel instrument	Kennis en communicatie
Wettelijk verplicht				
Ambitie				Nulmeting primair grondstoffengebruik en in beeld brengen branches met hoogste gebruik (2023)

B.11.2 Reductie grondstoffengebruik door VTH-instrumentarium

Naast stimulerend economisch beleid in de vorm van bijvoorbeeld subsidies, kan ook het VTH-instrumentarium een bijdrage leveren. Beide type maatregelen moeten goed op elkaar worden afgestemd, bijvoorbeeld om te voorkomen dat een bedrijf subsidie krijgt voor een innovatie waar het geen vergunning voor heeft (of kan krijgen). De afvalstoffenwetgeving sluit niet altijd goed aan op de gedachte van circulariteit en kan remmend werken op innovaties en experimenten. De transitie naar een circulaire

economie vereist innovaties en experimenten, waarbij we milieu en bevolking moeten beschermen tegen vervuilde en schadelijke stoffen en producten. Wij gaan na of bestaande proefnemingsbepalingen toereikend zijn.

De Provincie wil het VTH-instrumentarium zo inzetten dat het bijdraagt aan de transitie naar een circulaire economie. Hierbij heeft het onze voorkeur dat alle provincies op min of meer dezelfde wijze werken. Ketens lopen immers veelal over provincie- en zelfs landsgrenzen heen. Met andere provincies werkt Zeeland aan een 'bouwstenenvisie', op basis waarvan elke provincie een kader kan vaststellen voor de uitvoering van VTH-taken. Deze bouwstenenvisie vormt de opmaat voor een Strategisch beleidskader dat iedere provincie kan aanpassen en vaststellen. Dit strategisch beleidskader geeft een kader voor de uitvoering van VTH-taken bij een circulaire economie. De bouwstenenvisie bestaat uit acht bouwstenen (zoals eigen bedrijfsvoering, experimenten, ketentoezicht, kennisopbouw) waarbij provincies kunnen kiezen uit drie ambitieniveaus: basis, faciliteren en stimuleren. Het idee is dat alle provincies minimaal kiezen voor de uitvoering van het basisniveau, zodat er een basis voor een level playing field ontstaat. Koploperprovincies kunnen dan (per bouwsteen) kiezen voor een ambitie op een hoger niveau. Het betreft een groeimodel.

Target B.11.2 Reductie grondstoffengebruik door VTH-instrumentarium

Monitoring door: PM (nulmeting 2022)

Soort inspanning	Juridisch instrument	Bestuurlijke afspraken	Financieel instrument	Kennis en communicatie
Wettelijk verplicht				
Ambitie	VTH inzetten om bestaande wet- en regelgeving te benutten t.b.v. CE	Zeeland maakt een visie VTH/CE (in 2023)	Subsidie voor projecten waarin kringloop wordt gesloten	Stimuleren van innovaties en kennisontwikkeling
	Bij vergunningen en meldingen BBT toepassen en R-ladder nastreven (zie bijlage G)	Interprovinciale bouwstenen visie (2024)		Participeren in landelijk project ketenaanpak en het landelijk en regionale monitoring-grondstofstromen-programma CE
	Experimenteer-, innovatie- en proefnemingsbepalingen in vergunningen opnemen			

B.11.3 Overzicht van afvalstoffen en verwerking

Het is van belang om een nulmeting te doen van de Zeeuwse afvalstromen naar herkomst, soort, hoeveelheid en wijze van verwerking. Door inzicht in zowel het grondstoffengebruik als de afvalstromen kunnen vraag en aanbod beter bij elkaar worden aangesloten. Bijzondere aandacht gaat uit naar het voorkomen van verontreiniging van afvalstromen met bijvoorbeeld (p)ZZS, omdat die de recyclingmogelijkheden beperken.

Target B.11.3 Overzicht van afvalstoffen en verwerking

Monitoring door: in 2024 is in beeld: soort afvalstoffen/reststoffen, hoeveelheid, wijze van verwerking (hergebruik, recycling verbranden, storten) en herkomst

Soort inspanning	Juridisch instrument	Bestuurlijke afspraken	Financieel instrument	Kennis en communicatie
Wettelijk verplicht				
Ambitie				In beeld brengen afvalstromen (2024) naar <ul style="list-style-type: none"> - Soort (o.a. (p)ZZS) - Hoeveelheid - Verwerking - Herkomst

B.11.4 Beëindiging afvalstort in 2050

Het Landelijk afvalbeheerplan (LAP) is het beleidskader voor afval in de circulaire economie in Nederland. Alle overheden moeten bij de uitvoering van hun taken op het gebied van afval rekening houden met het LAP. Vanaf 28 december 2017 geldt het derde LAP, ofwel LAP3 (zie bijlage). LAP3 ondersteunt de overgang naar een circulaire economie en zal in 2023 worden vervangen door een Circulair Materialen Plan (CMP). LAP3 bevat onder meer een landelijk moratorium op de uitbreiding van stortplaatsen. Een implicatie van een circulaire economie is dat er in de toekomst geen afval meer gestort wordt.

Vanaf 2050 stopt de stort van afval. Tot die tijd is stort alleen toegestaan in incidentele gevallen waarin een afvalverwerker met een zogenaamde ‘verklaring vollast’ aantoont dat er onvoldoende verwerkingscapaciteit is. In zulke situaties verleent de Provincie een stortonthefving, met de eis dat afval weer teruggenomen wordt als er alsnog voldoende verwerkingscapaciteit is. Deze voorwaarde geldt ook bij de actuele uitbreiding van de stortplaats Midden-Zeeland door in de vergunning een tijdelijke buffercapaciteit voor te schrijven voor stoffen die ook verbrand of op een andere wijze verwerkt kunnen worden. Deze uitbreiding is nodig omdat op dit moment andere verwerkingscapaciteit en -mogelijkheden niet altijd aanwezig zijn. Wij werken toe naar het beëindigen van het storten van afval.

Bodemverontreiniging door illegale stort van asbest of verontreiniging na brand waarbij asbest vrijkomt, wordt voorkomen door het saneren van asbestdaken te stimuleren. Het Ministerie van IenW heeft in 2016 het Programmabureau Versnellingsaanpak asbestdakensanering opgericht. Dit bureau stimuleert en monitort het op een veilige wijze saneren van de resterende asbestdaken in Nederland. De Provincie wil

samen met de Zeeuwse gemeenten de samenwerkingsverklaring van het Programmabureau ondertekenen en vervolgens analyseren welke acties prioriteit behoeven.

De provincie kan in sommige gevallen door middel van subsidie een financiële bijdrage leveren in de kosten die gemoed gaan met het opruimen van drugsafvaldumpingen.

Target B.11.4 In 2050 wordt geen afval meer gestort in Zeeland

Monitoring door: hoeveelheid gestort afval (in 2050: 0)

Soort inspanning:	Juridisch instrument	Bestuurlijke afspraken	Financieel instrument	Kennis en communicatie
Wettelijk verplicht				
Ambitie	Stortontheffing incidenteel verlenen met eis van terugneembaarheid	Samenwerkingsverklaring versnellingsaanpak asbestsanering (2023)		Analyse prioriteiten asbestsanering (2023-2024)
			Bijdragen kosten opruimen drugsafvaldumpingen	

B.11.5. Omgevingsdiensten toegerust voor taken op het gebied van circulaire economie

Op dit moment ontbreekt bij bedrijven en omgevingsdiensten voldoende kennis over de mogelijkheden voor circulaire toepassingen binnen de wetgeving. Een landelijke opleiding voor VTH-medewerkers en een landelijk kennisloket kunnen hierbij helpen.

Target B.11.5 Omgevingsdiensten zijn toegerust op taken op het gebied van circulaire economie

Monitoring door: aantal/percentage gekwalificeerde medewerkers met tenminste landelijke basisopleiding (streefwaarde: 100% in 2024)

Soort inspanning:	Juridisch instrument	Bestuurlijke afspraken	Financieel instrument	Kennis en communicatie
Wettelijk verplicht				
Ambitie				Opleidingstraject voor OD-medewerkers (met OD.nl en IPO, 2023-2024)

C. Uitvoeringsdiensten

Voor veel van de hierboven genoemde inspanningen is de inzet van professionele, robuuste en flexibele omgevingsdiensten nodig. Een professionele, robuuste en flexibele omgevingsdienst bundelt kennis en expertise over de omgeving en de milieuvraagstukken die daar leven. De omgevingsdienst ondersteunt zo de bevoegde gezagen in hun milieubeleid. Als mede-eigenaar is de Provincie Zeeland ervoor verantwoordelijk dat RUD Zeeland zich als zodanig kan ontwikkelen. Daarbij is goed opdrachtgeverschap belangrijk. Dat is ook nodig richting DCMR, de andere omgevingsdienst die in Zeeland actief is, maar waar de Provincie geen mede-eigenaar van is.

Inspectiebezoek RUD

C.12 Robuustheid RUD Zeeland

Een robuuste omgevingsdienst is wat ons betreft een dienst die beschikt over:

- Voldoende omvang;
- Kwalitatief goed en voldoende opgeleid personeel;
- Voldoende financiële middelen om de taken uit te voeren, te innoveren en te ontwikkelen.

Omgevingsdiensten staan voor de taak om naast uitvoeren van VTH-taken een kenniscentrum Omgeving te worden. De diensten moeten de expertise hebben om bij te dragen aan een effectieve aanpak van de grote thema's van de komende tijd: energietransitie, ZZS, circulaire economie. Het Rijk heeft onderzoek laten doen naar het VTH-stelsel door de commissie Van Aartsen. De commissie concludeert in haar rapport dat het stelsel niet goed functioneert en niet voldoet aan de oorspronkelijke bedoeling. Dat blijkt ook uit *Om de leefomgeving. Omgevingsdiensten als gangmaker voor het bestuur, Adviescommissie Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving* van 4 maart 2021. Het stelsel wordt -nog steeds- gekenmerkt door fragmentatie en vrijblijvendheid.

Uit rapportages van RUD Zeeland (de *Bestuurlijke Rapportages RUD Zeeland* en *Toekomstvisie RUD Zeeland*) en uit landelijk onderzoek (*Omgevingsdiensten in beeld*, Twijnstra & Gudde, SPPS, 1 september 2021) (blijkt dat RUD Zeeland onvoldoende robuust en flexibel is wat betreft de capaciteit die nodig is voor de verdere ontwikkeling van de organisatie. De Provincie onderzoekt met de overige eigenaren van RUD Zeeland de mogelijkheden om hierin verbetering te brengen. Zie ook *Rapport doorontwikkeling milieutaken*, Twijnstra & Gudde, vastgesteld door GS op 22 juni 2021. Voor haar eigen taken stelt de Provincie 2,5 fte extra beschikbaar aan RUD Zeeland zodat deze flexibeler kan inspringen op actuele thema's.

Subdoel C.12	RUD Zeeland is robuust
Indicatoren (streefwaarde)	Het oordeel van de in het Interbestuurlijk Programma (IBP) VTH-stelsel in te stellen visitatiecommissie over de robuustheid van RUD Zeeland (een positief rapport van de visitatiecommissie in 2025, op basis van normen die voortkomen uit IBP VTH-stelsel).
	RUD Zeeland heeft de maatregelen uit de toekomstvisie RUD Zeeland geïmplementeerd (100%).
	RUD Zeeland geeft adviezen binnen afgesproken termijn (vanaf 2023 ontvangt de Provincie 100% van de adviezen binnen de afgesproken termijn).

Om dit doel te realiseren werken we aan de volgende targets:

C.12.1. Implementatie van de aanbevelingen van de commissie Van Aartsen;

C.12.2. Realisatie toekomstvisie RUD Zeeland.

C.12.1 Implementatie maatregelen Van Aartsen

Het Rijk, IPO, VNG en OD.NL werken samen in een Interbestuurlijk Programma (IBP) VTH-stelsel. Het doel is om de adviezen van de commissie Van Aartsen in de praktijk toe te passen. Daarvoor zal regionaal ook inzet nodig zijn. Binnen het Interbestuurlijk Programma zal een ondergrens worden vastgesteld van een robuuste omgevingsdienst. De Provincie neemt zich voor samen met de mede-eigenaren ervoor te zorgen dat RUD Zeeland aan deze ondergrens voldoet en uitvoering geeft aan andere adviezen naar aanleiding van de commissie Van Aartsen. De Provincie investeert in versterking van de regionale samenwerking van alle VTH-partners (zie ook hoofdstuk 5).

Target C.12.1 RUD Zeeland heeft de maatregelen toegepast die voortkomen uit het advies van de commissie Van Aartsen

Monitoring door: visitatiecommissie

Soort inspanning:	Juridisch instrument	Bestuurlijke afspraken	Financieel instrument	Kennis en communicatie
Wettelijk verplicht				
Ambitie		Bestuurlijk commitment voor een robuuste RUD Zeeland die voldoet aan de ondergrens (met gemeenten, 2023)		Vervolg op provinciale verkenning samenwerking milieutaken en rol RUD Zeeland (rapport begin 2023)

C.12.2 Toekomstvisie RUD Zeeland

RUD Zeeland heeft een toekomstvisie opgesteld waarin zij maatregelen voorstelt de eigen organisatie robuuster te maken. Dat gaat dan bijvoorbeeld over mogelijkheden om nieuwe medewerkers ruim op tijd

aan te nemen zodat ze nog ingewerkt kunnen worden. Of om de eigen capaciteit te verhogen voor communicatie. In samenwerking met de mede-eigenaren van RUD Zeeland willen we deze toekomstvisie mogelijk maken.

Target C.12.2 De toekomstvisie van RUD Zeeland wordt gerealiseerd

Monitoring door: het AB van RUD Zeeland omarmt de voorgelegde visie voor een robuuste RUD Zeeland

Soort inspanning:	Juridisch instrument	Bestuurlijke afspraken	Financieel instrument	Kennis en communicatie
Wettelijk verplicht				
Ambitie		Bestuurlijke commitment aan toekomstvisie RUD Zeeland (met gemeenten, 2023)	Investeren in meer capaciteit bij RUD Zeeland	

C.13 Goed opdrachtgeverschap

In een professionele opdrachtgever/opdrachtnemersrelatie:

- Maakt de Provincie met omgevingsdiensten duidelijke en uitvoerbare werkafspraken;
- Stuurt de Provincie waar nodig inhoudelijk en financieel bij in periodiek overleg op basis van periodieke rapportages;
- Zorgt de Provincie ervoor dat zij op de hoogte is van bestuurlijk gevoelige dossiers op bedrijfsniveau en actief optreedt waar nodig;
- Heeft de Provincie voldoende capaciteit en expertise om de opdracht aan de omgevingsdienst te verlenen en de uitvoering te kunnen beoordelen. Zie voor deze normen *Een majeure opdracht Gelderland als opdrachtgever voor de Brzo omgevingsdienst*, Rekenkamer Oost-Nederland, oktober 2015.
- Heeft de omgevingsdienst voldoende capaciteit en expertise om de opdracht samen met opdrachtgever te formuleren en uit te voeren.

Voor beide omgevingsdiensten heeft de Provincie accounthouders die het bovenstaande waarborgen.

Subdoel C.13	Er is sprake van een professionele opdrachtgever-opdrachtnemer relatie tussen Provincie, RUD Zeeland en DCMR
Indicatoren (streefwaarde)	Monitoring: visitatie of zelf een audit (2025)

Om dit doel te realiseren werken we aan de volgende targets:

C.13.1. Sturing op effecten;

C.13.2. Een duidelijke en uniforme opdracht;

C.13.3. Duidelijke taakverdeling tussen Provincie, RUD Zeeland en DCMR;

C.13.4. Tijdige adviezen;

C.13.5. Een professionele opdrachtgever-opdrachtnemer relatie.

C. 13.1 Sturing op effecten

Door opdrachtverlening te richten op de bedoelde maatschappelijke effecten -in plaats van precies voor te schrijven welke inspanningen de omgevingsdiensten moeten uitvoeren- hebben de omgevingsdiensten meer mogelijkheden om flexibel en effectief die acties in te zetten die het meest bijdragen aan de doelen. In IPO-verband onderzoeken we welke resultaatindicatoren we hierbij kunnen gebruiken. Bovendien overleggen we met de omgevingsdiensten welke data zij kunnen leveren om de monitoring op effectniveau invulling te geven.

Target C.13.1 De provincie verleent RUD Zeeland en DCMR opdracht op basis van outcome, ofwel effectindicatoren

Monitoring door: vanaf 2025 werkt de Provincie met effectindicatoren die ook haalbaar zijn voor de omgevingsdiensten

Soort inspanning:	Juridisch instrument	Bestuurlijke afspraken	Financieel instrument	Kennis en communicatie
Wettelijk verplicht				
Ambitie				Onderzoek naar effectindicatoren (met andere provincies, IPO, 2023)
				Onderzoeken regionale effectindicatoren en beschikbaarheid data (met RUD Zeeland en DCMR, 2023-2024)

C.13.2 Duidelijke en uniforme opdracht

Op basis van een duidelijke en uniforme opdracht van de gezamenlijke bevoegde gezagen kan de omgevingsdienst als opdrachtnemer efficiënter en effectiever werken. Om dit te bevorderen zet de

Provincie zich in om zoveel mogelijk tot eensluitend beleid en daarmee eenduidige opdrachtverlening te komen.

Target C.13.2 De bevoegde gezagen in Zeeland hebben zoveel mogelijk eensluitend beleid voor geluid, geur en (p)ZZS (in 2025 hebben de bevoegde gezagen in Zeeland een zoveel mogelijk eensluitend beleid op bijvoorbeeld geluid, geur, (p)ZZS).

Monitoring door vaststelling van het aantal gezamenlijke afspraken

Soort inspanning:	Juridisch instrument	Bestuurlijke afspraken	Financieel instrument	Kennis en communicatie
Wettelijk verplicht				
Ambitie		Bespreken voor welke thema's eensluitend beleid gewenst is (met gemeenten, 2023)		
		Eensluitend beleid maken voor afgesproken thema's (met gemeenten, 2023-2024)		
		Gezamenlijk beleid vertalen naar een eenduidige opdrachtverlening (met gemeenten, 2024)		

C.13.3 Heldere taakverdeling Provincie-omgevingsdiensten

Waar de uitvoering van milieubeleid plaatsvindt, is niet met een schaarjte te knippen. Bij bijna alle inhoudelijke doelen zijn inspanningen nodig van zowel Provincie als uitvoeringsdiensten. Dit geldt vooral bij de specialistische taken, zoals luchtvaart, verzoeken in het kader van de Wet open overheid (Woo). De taakverdeling is bij de oprichting van RUD Zeeland vastgelegd in feitenoverzichten. De milieuwereeld is voortdurend in beweging en de laatste jaren blijkt dat de afspraken aan actualisatie toe zijn. Daarnaast voert DCMR sinds een aantal jaren ook taken uit voor de Provincie. Ook die afspraken vergen evaluatie en actualisatie.

Target C.13.3 Voor de Provincie en de omgevingsdiensten is het duidelijk wie wat doet binnen een proces dat samenhangt met een specialistische taak

Monitoring door: voor de specialistische taken ligt de taakverdeling in 2023 vast in factsheets

Soort inspanning:	Juridisch instrument	Bestuurlijke afspraken	Financieel instrument	Kennis en communicatie
Wettelijk verplicht				
Ambitie		Taakverdeling vastleggen in actuele factsheets (met RUD Zeeland, DCMR, 2023)		

C.13.4 Tijdige adviezen

De Provincie heeft tijdige en volledige adviezen nodig over diverse onderwerpen. Samen met de omgevingsdiensten zorgen we voor heldere en realistische afspraken, zodat de omgevingsdiensten hun expertise ook tijdig kunnen bijdragen.

Target C.13.4 De omgevingsdiensten adviseren de Provincie binnen de afgesproken termijn

Monitoring door: vanaf 2023 ontvangt de Provincie 100% van de adviezen binnen de afgesproken termijn

Soort inspanning	Juridisch instrument	Bestuurlijke afspraken	Financieel instrument	Kennis en communicatie
Wettelijk verplicht				
Ambitie		Duidelijke en haalbare termijnen afspreken (met RUD Zeeland en DCMR)		
		Duidelijke afspraken maken over de gewenste inhoud en het proces (met RUD Zeeland en DCMR)		

C.13.5 Goede opdrachtgever-opdrachtnemersrelatie onderhouden

RUD Zeeland en de Provincie zorgen samen voor een opdrachtgever-opdrachtnemersrelatie die past bij de uitdagingen in dit milieuprogramma. Daarom hebben we een inventarisatie laten maken van de handelingsperspectieven die er zijn (*Handelingsperspectief opdrachtgeverschap Provincie Zeeland-RUD Zeeland*, Twijnstra&Gudde, 13 april 2022).

Deze handelingsperspectieven gaan over bijvoorbeeld de onderlinge communicatie, informatie-uitwisseling, invulling van de rol van eigenaar, helderheid in taakverdeling en werkafspraken.

Target C.13.5 De Provincie heeft een goede opdrachtgever-opdrachtnemersrelatie met RUD Zeeland

Monitoring door: in 2024 zijn de handelingsperspectieven uitgewerkt met RUD Zeeland.

Soort inspanning:	Juridisch instrument	Bestuurlijke afspraken	Financieel instrument	Kennis en communicatie
Wettelijk verplicht				
Ambitie		Handelingsperspectieven vastleggen (met RUD Zeeland, 2023)		Handelingsperspectieven uitwerken (met RUD Zeeland, 2023)

5. Governance, monitoring en communicatie

Maatschappelijke- en overheidspartners

Milieu(vervuiling) houdt zich niet aan grenzen. Niet aan geografische grenzen en niet aan organisatorische grenzen. De bedoelde maatschappelijke effecten bereiken we alleen in samenwerking met anderen. Vaak gaat het om samenwerking met andere overheidsorganisaties, zoals het Rijk, andere provincies, gemeenten, waterschappen, GGD, veiligheidsregio, politie, het Openbaar Ministerie en uiteraard de omgevingsdiensten.

Ook maatschappelijke organisaties, bedrijven en inwoners kunnen een bijdrage leveren. Dat doen ze bijvoorbeeld door zich aan regelgeving te houden, mee te werken aan regionale ambities en zelf meer dan wettelijk verplicht te investeren in veiligheid, gezondheid en milieuvriendelijkheid. Met maatschappelijke partners heeft de Provincie op individuele onderwerpen overleg als daar aanleiding of behoefte toe is. We betrekken de partners bij strategische sturingsmomenten, zoals het opstellen van een omgevingsvisie, het Milieuprogramma en eventuele bijsturing daarop.

De Provincie neemt de verantwoordelijkheid om op regionale schaal, afhankelijk van het dossier, coördinatie te voeren en samenwerking te bevorderen. Op het gebied van uitvoering en handhaving heeft zij ook een wettelijke opdracht voor coördinatie (Omgevingswet artikelen 18.26 en 18.27). Om dit te doen organiseert de Provincie het regieteam VTH, VTH-netwerkdagen, Ambtelijk Overleg Omgevingsrecht (AOOR) en Bestuurlijk Overleg Omgevingsrecht (BOOR). In deze samenwerking participeren alle VTH-partners, dus ook de terreinbeherende organisaties. Er kan echter aanleiding zijn om ook beleidsmatig te coördineren, zoals bijvoorbeeld in het dossier PFAS in de Westerschelde.

We onderhouden de volgende regionale overlegstructuren:

- Afstemming met overheidspartners: (bestuurlijk) Overleg Zeeuwse Overheden Milieu (OZOM) en het Ambtelijk Overleg Zeeuwse Overheden Milieu (AOZOM) over inspanningen voor milieudoelen;
- Afstemming met VTH-partners: Bestuurlijk Overleg Omgevingsrecht (BOOR) en Ambtelijk Overleg Omgevingsrecht (AOOR).

Sluiskil en Kanaal Gent-Terneuzen

Internationaal

Gezien de afspraken in het Verdrag van Helsinki/Espoo zijn de lidstaten verplicht elkaar op de hoogte te brengen van bepaalde activiteiten met (mogelijk) grensoverschrijdende milieueffecten. De beoordeling van vergunningen, aanvragen aan MER-documenten uit Vlaanderen zijn in de opdracht aan RUD Zeeland geborgd. DCMR zorgt voor doorzending van relevante dossiers aan de betrokken Vlaamse overheden (Provincies Antwerpen en Oost-Vlaanderen).

RUD Zeeland voert deze taak uit op basis van een risicobeoordeling, waardoor niet alle dossiers inhoudelijk worden beoordeeld. In 2022 onderzoekt de Provincie wat nodig is om de uitvoering van deze taak te optimaliseren. Daarbij ligt de nadruk op de mogelijkheden van samenwerking met de partners, zoals Rijkswaterstaat en Omgevingsdienst Midden West Brabant en de Vlaamse overheden. In 2023 volgt een herinrichting van het proces op basis van de uitkomsten van dit onderzoek. Ook is het streven dat RUD Zeeland hiervoor de benodigde capaciteit inzet.

Als dat nodig is, stemt de Provincie zelf direct af met Vlaamse overheden, zoals op dit moment over de vermindering van PFAS in de Westerschelde.

Samenwerking gericht op het voorkomen en signaleren van milieucriminaliteit

De effecten van milieucriminaliteit zijn niet altijd (direct) zichtbaar, maar kunnen wel zeer grote en ondermijnende gevolgen hebben voor de samenleving, economie en maatschappij. De samenleving draait op voor zowel de milieu- als de economische schade die door milieucriminaliteit is ontstaan. Bovendien schaadt het ook de gezondheid van mensen, dieren en planten.

Er zijn verschillende vormen van milieucriminaliteit. Voorbeelden hiervan zijn het bewust overtreden van milieuvoorschriften, mestfraude, illegale handel in gewasbeschermingsmiddelen en gesjoemel met bodem-, grond- en afvalstromen. Hierbij geldt het financiële gewin als belangrijke drijfveer. Milieucriminaliteit vormt een serieuze bedreiging voor de lucht-, bodem- en waterkwaliteit en daarmee ook voor de volksgezondheid en fysieke veiligheid.

De omgevingsdiensten RUD Zeeland en DCMR hebben kennis van Zeeuwse bedrijven, de branche en de omgeving waarin deze bedrijven actief zijn. In feite vormen zij de ogen en oren buiten in het werkveld. De diensten moeten als eerste zelf de inschatting kunnen maken of zij mogelijk te maken hebben met milieucriminaliteit. Dergelijke signalen geven ze vervolgens door aan andere handhavingpartners zoals gemeente, politie en Openbaar Ministerie. Om een illegale situatie zo spoedig mogelijk ongedaan te maken, kunnen gemeenten en/of de omgevingsdienst ook zelf een breder (administratief) onderzoek uitvoeren.

Om DCMR en RUD Zeeland in staat te stellen milieucriminaliteit en ondermijning in het algemeen te signaleren is een plan van aanpak Ondermijning opgesteld en extra budget toegekend. De werkelijke kosten worden ieder jaar achteraf afgerekend. Na drie jaar zal RUD Zeeland een evaluatie over deze werkwijze opstellen.

Interne samenwerking

Het realiseren van maatschappelijke doelen voor veiligheid, gezondheid en milieu staat niet op zichzelf. Veel provinciale activiteiten hebben hierop invloed, ook als deze activiteiten primair gericht zijn op een ander doel, zoals bereikbaarheid, economie, natuur enzovoort. De uitvoering van het Milieuprogramma is

daarom een verantwoordelijkheid van de hele provinciale organisatie. Iedere afdeling, elk project en alle programma's hebben de taak bij te dragen aan de doelen in het Milieuprogramma. Ze moeten daar op zijn minst rekening mee houden en de milieudoelen inpassen in hun activiteiten. Om dit te waarborgen worden de volgende activiteiten ondernomen:

- Na vaststelling van het (ontwerp-)Milieuprogramma bespreken we in de meest relevante teams hoe zij in hun werkzaamheden kunnen bijdragen aan de realisatie van het Milieuprogramma;
- Het team milieu is verantwoordelijk voor monitoring van de milieudoelen. Hierbij kan input van andere programma's en de omgevingsdiensten nodig zijn. Daarom stelt dat team jaarlijks (in de voorbereiding op het jaarverslag, de voorjaarsnota) een monitorrapportage op over de indicatoren van het Milieuprogramma. Op een aantal onderdelen is nog een nulmeting nodig. Naar aanleiding van deze monitoring kan GS besluiten tot bijsturingsmaatregelen;
- Halfjaarlijks (in de aanloop naar de begroting en ter bespreking van de concept-monitorrapportage) komen alle milieugerelateerde vakgebieden bij elkaar om de stand van zaken en voortgang in de milieudoelen uit te wisselen.

Ontwikkeling monitoring

De in het Milieuprogramma opgenomen indicatoren zullen we jaarlijks monitoren. Aan de hand van de voortgang in doelen en inspanningen kan GS tot bijstelling van het beleid besluiten. Voor de effectindicatoren geldt dat we de maatschappelijke situatie monitoren en niet specifiek de bijdrage van de Provincie. Op het niveau van targets monitoren we specifiek de provinciale bijdrage. De effectiviteit van de provinciale inzet in relatie tot de maatschappelijke doelen evalueren we opnieuw in de aanloop naar het volgende Milieuprogramma.

De monitoring is nog in ontwikkeling. Na vaststelling van het Milieuprogramma werken we de monitoring verder uit. Dit houdt in dat we de indicatoren nader definiëren in relatie tot beschikbare gegevensbronnen. Dit kan ertoe leiden dat enkele indicatoren aanpassing behoeven. Ook maken we afspraken met omgevingsdiensten over het leveren en verwerken van gegevens, zodat het mogelijk is bij te sturen aan de hand van zo recent mogelijke informatie.

Bijstelling Milieuprogramma

Monitoregegevens of andere (landelijke) ontwikkelingen kunnen aanleiding geven tot bijstelling van het Milieuprogramma. In geval van bijstelling besluiten wij tot een aanpassing van het Milieuprogramma en zal dit doorwerken in de begrotingsdocumenten.

Communicatie

Op de provinciale website geven we inzicht de stand van zaken rondom de milieudoelen. Documenten en verwijzingen naar gegevensbronnen op het gebied van milieu maken we daar ook toegankelijk.

6. Bijlagen

Bijlage A Stand van zaken milieuthema's

Thema	Stand van zaken 2022
Luchtkwaliteit	Voldoet aan wettelijke normen (maar aanscherping volgt eind 2022). Er zijn nog veel negatieve gezondheidseffecten en aan WHO-advieswaarden wordt niet voldaan.
Geur	Milieugezondheidskwaliteit wat betreft geur 'onvoldoende' in Sluiskil, Sas van Gent en Westdorpe (bron: GGD-Zeeland 2020).
Geluid	Zeeland gaat uit van een plandrempel van 65 dB, de hoogste in het land. Er zijn veel gezondheidseffecten en aan WHO-advieswaarden wordt niet voldaan. Daarnaast is er sprake van een toename aan bronnen laagfrequent geluid (onder andere door de energietransitie, bijvoorbeeld warmtepompen). Er zijn aanwijzingen dat hierbij sprake is van gezondheidsimpact.
Stilte	Er is geen actueel stiltebeleid.
Omgevingsveiligheid	Er is geen sprake van overschrijding van wettelijke veiligheidscontouren en er zijn geen saneringslocaties. Lokaal kan er sprake zijn van een verhoogd groepsrisico. Het vervoer van gevaarlijke stoffen neemt toe (door energietransitie, bijvoorbeeld waterstof).
Bodemkwaliteit	Niet alle spoedlocaties op bodemgebied zijn in 2021 gesaneerd of beheersbaar gemaakt.
Water	Waterkwaliteit voldoet niet aan de richtlijnen van de Kader Richtlijn Water.
Donkerte	Sinds 2013 is er sprake van een sterke toename van verlichting.
ZZS	(p)ZZS komen voor in afval, water, bodem en lucht. Monitoring en beleid zijn nog in ontwikkeling.
Energie & klimaat	CO ₂ -uitstoot is ongeveer op het niveau van 1990, doel voor 2030 is reductie met 55%.
Circulaire economie en afval	Nulmeting is nog in ontwikkeling.

Bijlage B. Betrokken partners

Aanwezig bij bijeenkomst:

- ZLTO
- NMF
- VNO-NCW
- North Sea Ports
- RUD Zeeland
- DCMR
- GGD Zeeland
- Veiligheidsregio Zeeland
- Staatsbosbeheer
- Waterschap Scheldestromen
- Gemeente Middelburg
- Gemeente Schouwen-Duiveland
- Gemeente Tholen
- Gemeente Veere
- Gemeente Vlissingen

Ook betrokken:

- Natuurmonumenten
- Zeeuws Landschap
- Portiz
- Impuls
- Smart Delta Resources
- Evides
- Rijkswaterstaat
- Gemeente Borsele
- Gemeente Goes
- Gemeente Hulst
- Gemeente Kapelle
- Gemeente Noord-Beveland
- Gemeente Reimerswaal
- Gemeente Sluis
- Gemeente Terneuzen

Bijlage C. Afkortingen

AB	Algemeen Bestuur
AOOR	Ambtelijk Overleg OmgevingsRecht
AOZOM	Ambtelijk Overleg Zeeuwse Overheden Milieu
BBT	Best beschikbare Technieken
BGTS	Benelux Groepering voor Territoriale Samenwerking
BOOR	Bestuurlijk Overleg OmgevingsRecht
Brzo	Besluit risico zware ongevallen
CBS	Centraal Bureau voor Statistiek
CCUS	Carbon Capture, Utilisation and Storage
CE	Circulaire Economie
CO ₂	Koolstofdioxide (-equivalenten)
CMP	Circulair Materialen Plan
CVGG	Centrale Voorziening Geluidgegevens
dB	Decibel (logaritmische eenheid voor geluidsbelasting)
DCMR	Dienst centraal milieubeheer Rijnmond
DDT	Dichloordifenyiltrichloorethaan
EML	Erkende Maatregelen Lijst
ETS	Emissions Trading System
EU	Europese Unie
GGD	Gemeentelijke Gezondheidsdienst
GPP	Geluidsproductieplafond
GS	(College van) Gedeputeerde Staten
IBP	Interbestuurlijk programma
ILT	Inspectie voor Leefomgeving en Transport
IPO	Interprovinciaal Overleg
KRW	Kaderrichtlijn Water
LAP	Landelijk afvalbeheerplan
LFG	Laag Frequent Geluid
MER	Milieueffectrapportage
NSP	North Sea Port
NSPD	North Sea Port District
NSVV	Nederlandse Stichting voor Verlichtingskunde
OD.NL	Omgevingsdiensten Nederland
OW	Omgevingswet
OZO	Overleg Zeeuwse Overheden
PFAS	Poly- en perfluoralkylstoffen (een ZZS)
REACH	Registration, Evaluation, Authorisation and Restriction of Chemicals
REV	Register Externe Veiligheid
RIE	Richtlijn Industriële emissies
RIVM	Rijksinstituut voor Milieuhygiëne
RUD Zeeland	Regionale Uitvoeringsdienst Zeeland
RWZI/AWZI	Rioolwaterzuiveringsinstallatie/Afvalwaterzuiveringsinstallatie

SAR	Search and Rescue
SLA	Schone Lucht Akkoord
TGG	Thermisch Gereinigde Grond
TUG	Beleidsregels Tijdelijk en Uitzonderlijk Gebruik
VBS	Veiligheidsbeheersysteem
VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
VTH	Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving
WHO	World Health Organisation
WM	Wet Milieubeheer
Woo	Wet open overheid
ZZS	Zeer Zorgwekkende Stoffen

Bijlage D. Beleidsmatige kaders: NOVI, NMK, Zeeuwse Omgevingsvisie

NOVI

In de Nationale Omgevingsvisie (NOVI) geeft het Rijk een langetermijnvisie op de toekomstige ontwikkeling van de leefomgeving. De NOVI richt zich op de hoofdlijnen van het beleid en heeft ook betrekking op gezondheid, milieu en duurzaamheid. Omgevingskwaliteit is het kernbegrip, dat wil zeggen ruimtelijke kwaliteit én milieukwaliteit. De NOVI stelt een nieuwe aanpak voor: integraal, samen met andere overheden en maatschappelijke organisaties, en met meer regie vanuit het Rijk. Met steeds een zorgvuldige afweging van belangen werkt het Rijk aan de volgende prioriteiten:

- Ruimte voor klimaatadaptatie en energietransitie;
- Duurzaam economisch groeipotentieel;
- Sterke en gezonde steden en regio's;
- Toekomstbestendig landelijk gebied.

Hoewel milieu niet apart genoemd wordt, kan gesteld worden dat bij het uitwerken van alle prioriteiten milieu een rol speelt. Dit blijkt ook uit het feit dat vijf van de 21 nationale belangen betrekking hebben op milieu.

NMK

Tijdens het opstellen van de NOVI is gebleken dat de ambities van het bestaande nationale milieubeleid een update nodig hebben. Het laatste milieubeleidsplan, het Nationaal Milieubeleidsplan 4, dateert uit 2002. Vanwege nieuwe complexe milieuproblemen en om innovatie aan te jagen is vernieuwing nodig.

In 2020 verschijnt om die reden het Nationaal Milieubeleidskader (NMK). Het NMK Een schone taak. Bouwstenen voor een gezond en veilig leefmilieu is inhoudelijk verbonden met de NOVI. Waar de NOVI het strategische beleidskader van het Rijk vormt voor het beleid over de fysieke leefomgeving, beschrijft dit NMK de uitgangspunten en bouwstenen die nodig zijn om de ambities op het gebied van milieu nader vorm te geven en uit te werken.

Voortbouwend op bestaande en internationaal breed aanvaarde milieuprincipes bevat het NMK vier bouwstenen voor verbetering:

- Voorkómen van milieuverliezen. Denk hierbij aan preventie, voorzorgsprincipe, safe by design;
- Beheersing van de risico's dat de rekening van milieuschade wordt afgewenteld op anderen of de belastingbetaler, tussen milieuthema's of naar de toekomst;
- Voortdurende stapsgewijze verdere verbetering van de milieukwaliteit bij bestaande milieuvraagstukken. Van belang hierbij is een goed functionerend VTH-stelsel en normen als stepping stone;
- Verbinding en samenwerking, zowel internationaal als in Nederland zelf, met andere overheden, bedrijfsleven, NGO's, wetenschap en burgers.

Zeeuwse Omgevingsvisie 2021

In de Zeeuwse Omgevingsvisie 2021 krijgt milieu een belangrijke plaats in de provinciale ambitie Balans in grote wateren en landelijk gebied. Maar ook in de andere Zeeuwse ambities, wordt milieu als directe relatie genoemd bij de ambitie.

De volgende ambities staan in de Omgevingsvisie:

Uitstekend wonen en leven in Zeeland: Milieu heeft een directe relatie (gezondheid en woonomgeving);

Balans in grote wateren en landelijk gebied: Milieu (als omgevingskwaliteit) is een van de belangrijkste onderwerpen;

Een duurzame en innovatieve economie: Milieu heeft een directe relatie (industrie, regionale kringlopen, grondstoffen);

Klimaatbestendig en CO₂-neutraal Zeeland: Milieu heeft een directe relatie (o.a. lucht).

Voor het halen van de milieudoelen is integrale aandacht van milieuaspecten nodig bij de uitvoering en besluitvorming, ingegeven vanuit andere beleidsdoelen, zoals mobiliteit, economie; klimaat en energie.

Bijlage E. Relatie Milieuprogramma met actuele provinciale opgaves/programma's

In onderstaande tabel is voor actuele provinciale opgaves en programma's de relatie met het Milieuprogramma toegelicht.

Zeeuwse opgave/programma	Doel van de opgave/programma	Relatie met Milieuprogramma
Opgave Ruimtelijke kwaliteit	Bij het opstellen van de Zeeuwse Omgevingsvisie 2021 (is inmiddels gereed) en de Ontwerp-Omgevingsverordening 2022 is de kwaliteit van de leefomgeving uitgangspunt, zowel voor het eindresultaat als voor het interne en externe proces.	De hoofddoelstelling van het onderdeel milieu en de subdoelen van de milieuthema's staan in dit de Zeeuwse Omgevingsvisie en zijn daar waar nodig verwerkt in de Omgevingsverordening. Een milieuprogramma wordt aangekondigd.
Opgave Stikstof	In de Opgave Stikstof wordt gewerkt aan het terugdringen van de stikstof depositie in Natura 2000 gebieden; aan het robuust maken van de Zeeuwse natuur en aan het opzetten van een monitoringsprogramma.	Emissies van onder andere stikstof vanuit bedrijven zijn onderdeel van het Milieuprogramma
Programma Balans in het landelijk gebied (Landelijk gebied, landbouw en natuur)	Provincie Zeeland zorgt voor het landelijk gebied, landbouw en natuur met alle wisselwerkingen daartussen.	Er zijn duidelijke raakvlakken met thema's uit het Milieuprogramma, zoals lucht, licht, geur, ZZS, bodem en water. Al deze thema's spelen een rol in het landelijk gebied.
Programma Energie en Klimaat	CO ₂ -uitstoot in 2030 met 55 % verminderen t.o.v. 1990. 95% minder in 2050. Uitvoering doelen RES-Zeeland.	Het onderdeel VTH en energiebesparing/CO ₂ reductie uit het Milieuprogramma heeft duidelijk raakvlakken met het programma Energie en klimaat. Ook het bewaken milieu-aspecten van de energietransitie is een onderdeel dat terugkomt in het Milieuprogramma.
Programma Iedereen telt! (Leefbaarheid, Cultuur en Sport)	Het programma gaat door met de lijnen die al eerder zijn uitgezet: cultuur, leefbaarheid, sport, Gezond in Zeeland, gezondheidszorg, jongerenparticipatie, detailhandel en de uitvoering van evenementen. We brengen deze	Milieu is een onderdeel van brede welvaart. Een gezond, schoon en veilig Zeeland is het doel van het NMP. Een gezonde leefomgeving is een voorwaarde voor leefbaarheid en gezondheid.

Zeeuwse opgave/programma	Doel van de opgave/programma	Relatie met Milieuprogramma
	<p>onderwerpen onder de paraplu van brede welvaart.</p>	
<p>Programma Mobiliteit op maat (Regionale bereikbaarheid)</p>	<p>Goed wonen, werken en leven in Zeeland vraagt om een optimale bereikbaarheid. Het perspectief van het programma is zowel economisch (vestigingsklimaat) als maatschappelijk (leefbaarheid). Een wisselwerking is er met de ruimtelijke dynamiek in Zeeland. Duurzaamheid is een randvoorwaarde.</p>	<p>Wegeninvesteringen, regionaal openbaar vervoer, bereikbaarheid bedrijven en slimme mobiliteit hebben duidelijke raakvlakken met de thema's lucht en geluid van het Milieuprogramma.</p>
<p>Programma Ondernemend Zeeland (Regionale economie)</p>	<p>Voor de komende jaren lopen innovatie, digitalisering en circulaire economie als rode draden door het hele economische beleid. Met de huidige en nieuwe Europese programma's dragen we bij aan het realiseren van de kansen en uitdagingen van maatschappelijke transities op gebied van klimaat, energie, voedsel, gezondheid etc.</p>	<p>Verschillende thema's zoals Klimaat en Energie en CE hebben duidelijk wederzijdse raakvlakken met milieu.</p>
<p>Programma Woonplaats: Zeeland (Fysieke Leefomgeving)</p>	<p>De Provincie heeft (wettelijke) taken en ambities op het gebied van kustontwikkeling en vrijetijdseconomie, wonen en bedrijventerreinen, water en deltawateren. Binnen het programma Fysieke Leefomgeving werken we samenhangend met onze medeoverheden en stakeholders aan de realisatie van de doelen en ambities. Ook het wettelijke verplichte Waterprogramma valt onder dit provinciale programma.</p>	<p>De sterke inhoudelijke samenhang met het onderwerp Milieu en daarmee met het Milieuprogramma is duidelijk. Alles wat in de fysieke leefomgeving gebeurt (denk aan bouwen, wegen, recreëren, infrastructuur, industrie) heeft invloed op het milieu, zoals bodem, water en lucht en kan geluid tot gevolg hebben. Milieu maakt integraal onderdeel uit van de Omgevingswet. De <i>Omgevingswet</i> bundelt en moderniseert de wetten voor de fysieke leefomgeving. Ook de milieuwetgeving.</p>
<p>Grote Projecten</p>	<p>Naast de strategische opgaven en programma's wordt ook gewerkt aan het realiseren van grote projecten:</p>	<p>In ruimtelijke grote projecten die plaatsvinden in de fysieke leefomgeving is er een samenhang met meerdere thema's uit het</p>

Zeeuwse opgave/programma	Doel van de opgave/programma	Relatie met Milieuprogramma
	<ul style="list-style-type: none"> • Waterdunen • Natuurpakket Westerschelde • Kapellebrug • Zanddijk 	Milieuprogramma, zoals bodem, geluid, ZZS, lucht, CE/afval.

In onderstaande tabel is schematisch aangegeven hoe bouwstenen uit de Omgevingsvisie samenhangen met het Milieuprogramma:

Onderwerp	Doel binnen milieuprogramma	Doel met wederzijdse beïnvloeding
Gezondheid	x	
Mobiliteit		x
Woonomgeving		x
Bodem	x (chemisch)	x (biologisch/fysisch)
Deltawateren		x
Landbouw		x
Landschap		x
Milieu	x	
Natuur		x
Watersysteem	x (indirecte lozingen)	x (KRW, GWR)
Circulaire economie	x (VTH)	X (stimuleren)
Havens en bedrijven	x (milieu-aspecten)	x (overige aspecten)
Recreatie en toerisme		x
Transport en infrastructuur		x
Energietransitie	x (CO2 aspecten)	x

Bijlage F. Achtergrondinformatie over geluid

Uitgangspunten Omgevingswet

De in de Omgevingswet opgenomen geluidswetgeving is gebaseerd op de volgende uitgangspunten:

- Het beschermen van de burger tegen een onbeheerste toename van geluid;
- Het voorkomen van nieuwe situaties met te hoge geluidsbelastingen;
- Het verbeteren van bestaande situaties met te hoge geluidsbelastingen;
- Het ruimte bieden voor ontwikkeling van mobiliteit, industrie en woningbouw binnen nationale kaders, maar met flexibiliteit voor maatwerk in lokale situaties;
- Het helder scheiden van de verantwoordelijkheden van de geluidsveroorzaker en diegene die de ontwikkelingen in de omgeving van de geluidsbron mogelijk maakt;

Werking Geluidproductieplafond (GPP's)

De huidige wetgeving (Wet geluidhinder) kent slechts normen aan het begin van een project voor de aanleg en/of aanpassing van wegen zonder dat gekeken wordt naar de handhaving ervan. Als gevolg van autonome groei kan de geluidsbelasting blijven groeien zonder dat ertegen wordt opgetreden. Met het vaststellen van plafondwaarden wordt een maximum voor de geluidsbelasting vastgelegd. Het wordt dus noodzakelijk projecten ook aan deze plafondwaarden te toetsen en ontwikkelingen te monitoren.

Dreigende overschrijding van de plafondwaarden leidt tot het treffen van maatregelen of aanpassing daarvan. Alleen bij een wijziging van een GPP kan ook de maximaal toelaatbare geluidsbelasting op de woning veranderen. Een wijziging kan alleen met een wettelijk vastgestelde procedure plaatsvinden. Het uitvoeren van een akoestisch onderzoek op woningniveau inclusief een onderzoek naar de doelmatigheid van geluidsreducerende maatregelen is daarvoor vereist. Na vaststelling van de GPP's moeten deze jaarlijks gemonitord worden en iedere vijf jaar zal een monitoringsverslag worden opgesteld.

De GPP's en referentiepunten dienen in de Omgevingsplannen van de gemeenten opgenomen te worden als omgevingswaarden. Het is daarnaast aan te bevelen dat de GPP's en de bijbehorende punten ook via provinciale kaarten te vinden zijn. Deze informatie zal dus te allen tijde digitaal in te zien moeten zijn via de Centrale Voorziening Geluidgegevens (CVGG).

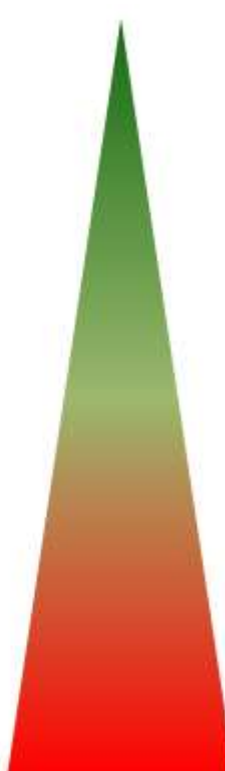
De werking van GPP's voor industrieterreinen is gelijk, alleen is overdracht van de monitoring aan gemeenten hierbij mogelijk.

Bijlage G. Achtergrondinformatie Landelijk Afvalbeheerplan 3 (LAP3)

In LAP3 staan 85 sectorplannen. In de sectorplannen is het beleid uit het beleidskader uitgewerkt voor verschillende afvalstromen. De kern van ieder sectorplan is de 'minimumstandaard', die aangeeft hoe de afvalstof verwerkt mag worden. Dit zorgt ervoor dat afval niet laagwaardiger wordt verwerkt dan gewenst is. Als de minimumstandaard bijvoorbeeld recycling is, mag dat afval niet worden verbrand, omdat recycling hoogwaardiger is. Het LAP3 wordt eind 2023 vervangen door het Circulair materialenplan (CMP). Met het CMP wil men de reikwijdte uitbreiden en meer sturen op de hogere treden van de afvalhiërarchie, zoals hergebruik en preventie. Daarnaast moet de regelgeving uit het CMP vaker direct juridisch bindend zijn.

In het kader van circulaire economie en het voorkomen van afval is de R-ladder het meetinstrument. De ladder is gebaseerd op de ladder van Van Lansink.

Product slimmer gebruiken en maken	R0 Refuse	Product overbodig maken door van z'n functie af te zien, of die met een radicaal ander product te leveren
	R1 Rethink	Productgebruik intensiveren (bijvoorbeeld door producten te delen, of multifunctionele producten)
	R2 Reduce	Product efficiënter fabriceren door minder grondstoffen en materialen in het product, of in het gebruik ervan
Levensduur verlengen van product en onderdelen	R3 Re-use	Hergebruik van afgedankt, nog goed product in dezelfde functie door een andere gebruiker
	R4 Repair	Reparatie en onderhoud van kapot product voor gebruik in zijn oude functie
	R5 Refurbish	Opknappen of moderniseren van oud product
	R6 Remanufacture	Onderdelen van afgedankt product gebruiken in nieuw product met dezelfde functie
Nuttig toepassen van materialen	R7 Repurpose	Afgedankt product of onderdelen daarvan gebruiken in nieuw product met andere functie
	R8 Recycle	Materialen verwerken tot dezelfde (hoogwaardige) of mindere (laagwaardige) kwaliteit
	R9 Recover	Verbranden van materialen met energierecuperatie

PS: Voor storten, de laatste stap van de ladder van Van Lansink, is in een circulaire wereld geen plaats meer. Daarom komt deze actie niet meer voor in bovenstaande ladder.

Het volgen van deze ladder en het slagen van de transitie -die nodig is- is sterk verweven met het economisch (vestigings)beleid en de ontwikkeling daarin, en de mogelijkheden om te sturen als provinciale overheid.

Colofon

Tekst

Provincie Zeeland

Beeld

Beeldbank

Contact

milieu@zeeland.nl

www.zeeland.nl